CENTER FOR MILITÆRE STUDIER
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Sikkerhedspolitisk barometer: CMS Survey 2016

Projektgruppe:

Kristian Søby Kristensen
Henrik Ø. Breitenbauch
Mikkel Broen Jakobsen

Januar 2016

Denne rapport er en del af Center for Militære Studiers forskningsbaserede myndighedsbetjening for Forsvarsministeriet. Formålet med rapporten er at skabe en faktuel basis for diskussionen om mål og midler i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Surveyet gentages årligt.

Center for Militære Studier er et forskningscenter på Institut for Statskundskab på Københavns Universitet. På centret forskes der i sikkerheds- og forsvarspolitik samt militær strategi, og centrets arbejde danner grundlag for forskningsbaseret myndighedsbetjening af Forsvarsministeriet og de politiske partier bag forsvarsforliget.

Denne rapport er et analysearbejde baseret på forskningsmæssig metode. Rapportens konklusioner kan således ikke tolkes som udtryk for holdninger hos den danske regering, det danske forsvar eller andre myndigheder.

Læs mere om centret og dets aktiviteter på: http://cms.polsci.ku.dk/.

Projektgruppe:
Seniorforsker, ph.d., Kristian Søby Kristensen
Seniorforsker, ph.d., Henrik Ø. Breitenbauch
Videnskabelig assistent, cand.scient.pol., Mikkel Broen Jakobsen

Stud.soc. Christian Duckert Perrild har bistået projektgruppen med databehandling.

ISBN: 978-87-7393-764-8

Indholdsfortegnelse

1. HIGHLIGHTS 1

1.1: Rusland er stadig vigtig, også i Mellemøsten og i Arktis 2

1.2: Islamisk Stat, ustabilitet og migration udgør centrale udfordringer 6

1.3: Kampflyindkøb – proces og vurdering 11

1.4: Kommissioner og granskninger er efterspurgte 12

2. METODE 15

3. RESULTATER 18

3.1: Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske prioriteter 18

3.2: Danmarks forsvars- og sikkerhedspolitik 35

4. NOTER 48

1. Highlights

I Center for Militære Studiers (CMS) sikkerhedspolitiske barometer 2016 spørger vi politikere, embedsmænd, officerer, journalister, forskere og meningsdannere, hvordan de vurderer centrale emner knyttet til dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik i 2015. Hvordan bekæmpes IS? Hvem er de vigtigste danske samarbejdspartnere og allierede, hvilke trusler står Danmark overfor, og hvordan rangeres de? Hvad vil blive prioriteret, når den forventede beslutning om indkøb af nyt kampfly træffes? Og hvordan vurderes ambassadør Peter Taksøe-Jensens granskning af dansk udenrigspolitik?

Disse og mange flere spørgsmål har vi i vores sikkerhedspolitiske barometer stillet til de personer, der former, forstår og fortæller om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. I år er det tredje år, vi gennemfører vores ekspertsurvey, og mange af spørgsmålene har vi gentaget hvert år. Det giver os efterhånden flere datapunkter, der gør, at vi kan undersøge udviklinger over tid og således skabe en basis for at diskutere både kontinuitet og forandring i respondenternes holdninger til dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Samtidig kan de spørgsmål, der knytter sig til specifikke begivenheder i 2015, sættes i relation til den generelle udvikling i respondenternes holdninger, og herved kan undersøgelsen også bidrage til en fremadrettet diskussion af dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det gælder betydningen af trusler og institutioner, af værdier og interesser, samt effekten og betydningen af centrale udenrigs- og sikkerhedspolitiske redskaber. Tilsammen skaber CMS' sikkerhedspolitiske barometer en fremadrettet platform for en årlig diskussion af udfordringer, mål og midler i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Når dette års resultater sættes i relation til tidligere års undersøgelser fremstår det klart, at den kontinuitet, der kunne læses ud af 2015 barometerets resultater, stadig er gældende og er et af de afgørende highlights fra dette års sikkerhedspolitiske barometer. Hvor respondenterne på den ene side er nogenlunde enige om, at Danmark fører en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik, og at en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik er svaret på fremtidige udfordringer, er der stadig en væsentlig del af respondenterne, der ikke finder overensstemmelse mellem mål og midler i selvsamme udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det skal bemærkes, at surveyets svarperiode løb fra d. 5. oktober til d. 2. november 2015, og regeringens besparelser på det udenrigspolitiske område var ikke vedtaget, da surveyet blev gennemført. Netop prioritering af sikkerhedspolitiske trusler såvel som udenrigspolitiske redskaber og institutioner er imidlertid ikke nemt. Respondenternes svar klumper sig derfor også ofte sammen når betydningen af forskellige redskaber, trusler eller institutioner bliver vurderet. På sin vis udstiller surveyet et grundvilkår ved politik. Prioritering er ligeså nødvendig, som den er svær.

Netop derfor er en fortsat debat om nye såvel som kontinuerlige sikkerhedspolitiske udfordringer for Danmark central.

Fra dette års survey vil vi gerne, udover betragtningerne ovenfor, fremhæve fire temaer, vi synes er særligt interessante:

- Rusland er stadig vigtig, også i Mellemøsten og i Arktis
- Islamisk Stat, ustabilitet og migration udgør centrale udfordringer
- Kampflyindkøb – proces og vurdering
- Kommissioner og granskninger er efterspurgte

1.1: Rusland er stadig vigtig, også i Mellemøsten og i Arktis

I barometeret beder vi for andet år i træk respondenterne vurdere betydningen af begivenhederne i Ukraine. Som det fremgår af figur 1 nedenfor, så er der stadig et altovervejende flertal af respondenterne, der giver udtryk for, at Ruslands handlinger har stor betydning for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Figur 1: Begivenhederne i Ukraine har stor betydning for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

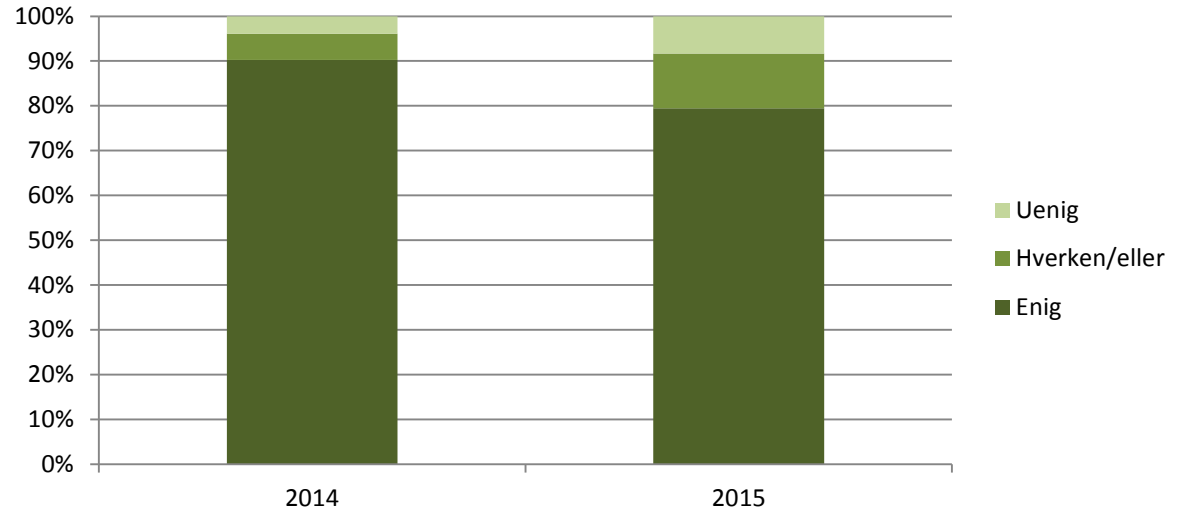

Om end der kan identificeres et svagt fald, så er resultatet stadig markant. Betydningen af begivenhederne i Ukraine viser sig også, når respondenterne bliver bedt om at vurdere konsekvenserne af Ruslands handlinger. I såvel 2014 som 2015 er næsten 70 procent af den opfattelse, at ukrainekrisen bør føre til en gentænkning af Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det fremgår af figur 2.

Figur 2: Danmark bør gentænke sin udenrigs- og sikkerhedspolitik som følge af begivenhederne i Ukraine. Procent.

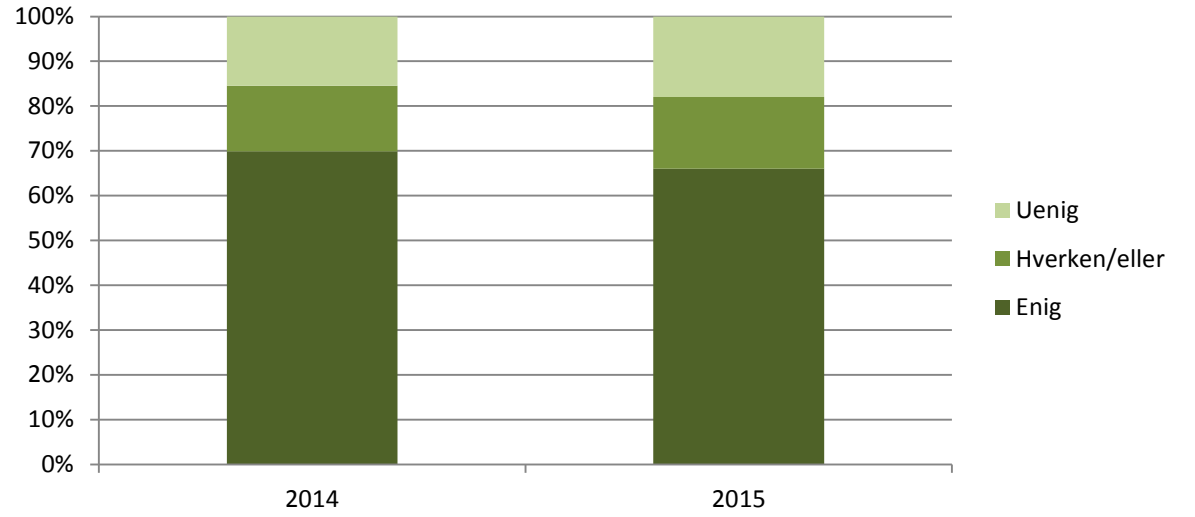

Samtidig kan vi, jævnfør figur 3 nedenfor, identificere en tendens til, at respondenterne i stigende grad er af den opfattelse, at den sikkerhedspolitiske situation efter ukrainekrisen reducerer Danmarks mulighed for at føre en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Hvor flertallet af respondenterne mener, at ukrainekrisen ikke betyder reduceret mulighed for en dansk aktivistisk politik, så kan det voksende mindretal, der omvendt mener, at det er tilfældet, tolkes som et udtryk for, at konsekvenserne af de øgede spændinger i Europa og i Danmarks nærområde i stigende og blivende grad viser sig for vores respondenter.

Figur 3: Den sikkerhedspolitiske situation i Ukraine reducerer Danmarks mulighed for at føre en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

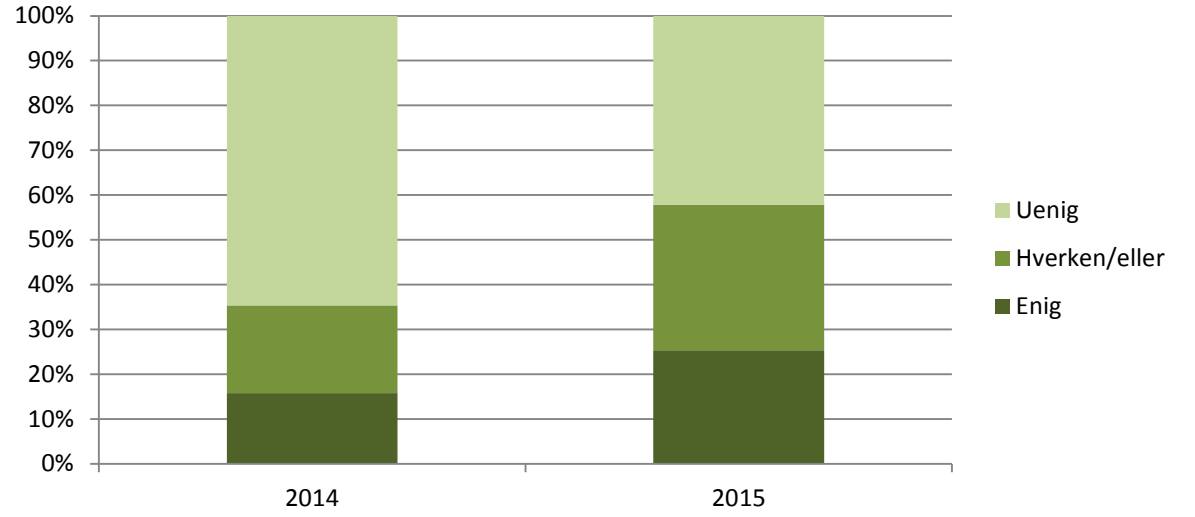

Når der spørges til redskaber og midler i relation til Ruslands handlinger, så fremstår respondenterne som både høge og duer. 35 procent er således klar til øgede økonomiske sanktioner, og 60 procent mener, at Vesten bør øge sin støtte til Ukraine (se figur 36 og 38). Samtidig mener 58 procent, at Vesten bør øge sin militære afskrækkelse overfor Rusland, og kun 26

procent er imod (se figur 37). Samtidig mener lidt over halvdelen af respondenterne, at Danmark bør leve op til NATO's 2 procents målsætning, og 70 procent mener, at Danmark skal prioritere NATO's nyoprettede reaktionsstyrke VJTF (se figur 43 og 44). På den anden side mener et overvældende flertal på 92 procent, at Vesten samtidig bør bestræbe sig på at øge dialogen med Rusland (se figur 35). Det afspejler i sig selv betydningen af Rusland for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik og kan tolkes som et udtryk for et fortsat ønske om integration af Rusland og/eller et ønske om at fastholde åbne kommunikationslinjer med russiske myndigheder.

Netop Ruslands betydning fremgår også af de spørgsmål, vi har stillet respondenterne om andre emner end ukrainekrisen. En tredjedel af respondenterne i 2015 er således af den opfattelse, at Vestens krise med Rusland vil skabe konflikt i Arktis.

Figur 4: Vesten krise med Rusland vil skabe konflikt i Arktis. Procent.

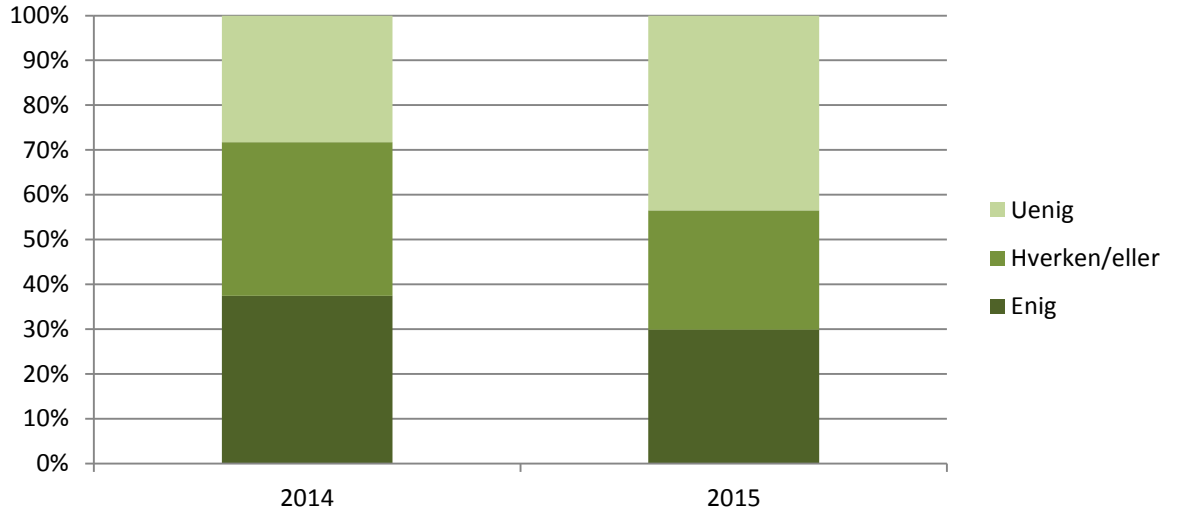

Tilsvarende mener 25 procent af respondenterne, at Rusland ikke vil overholde det regelsæt, der gælder ifølge havretten for fordelingen af havbunden i Arktis. Svarene på begge spørgsmål, der fremgår af figur 4 og 5, indikerer usikkerhed i forhold til Ruslands fremtidige handlinger i Arktis og blandt dele af respondenterne en lav tillid til Rusland.

Figur 5: Rusland vil overholde bestemmelserne i UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea) vedr. havbunden i Arktis. Procent.

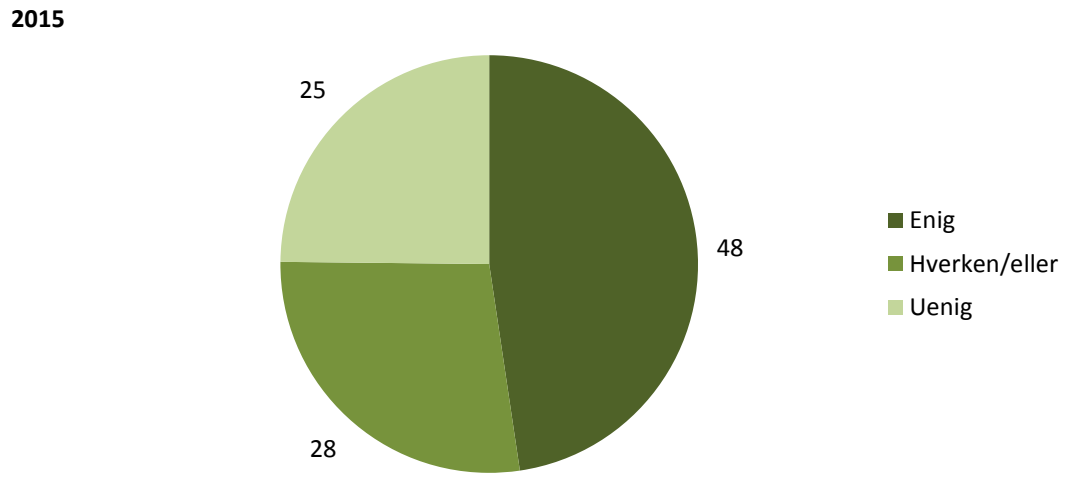

Også i forhold til krisen i Syrien mener respondenterne, at Rusland spiller en vægtig rolle. På den ene side viser svarene både i 2014 og i stigende grad i 2015, at den generelt forværrede situation mellem Vesten og Rusland forventes at ville reducere muligheden for en form for intervention i Syrien med henblik på at bekæmpe IS. Det er tilfældet, selv med Ruslands egen militære involvering i regionen i 2015. Det fremgår af figur 6 nedenfor. Men samtidig, som det fremgår af figur 7, så anerkender 47 procent af respondenterne i 2015, at Ruslands engagement i Syrien kan fremskynde en forhandlingsløsning. Igen er Ruslands betydning central, men tvetydig.

Figur 6: En række lande, herunder USA og Frankrig, har besluttet at intervenere i Syrien for at bekæmpe IS. Hvorvidt respondenterne er enige i, at Vestens krise med Rusland vil reducere muligheden for at intervenere i Syrien med henblik på at bekæmpe IS. Procent.

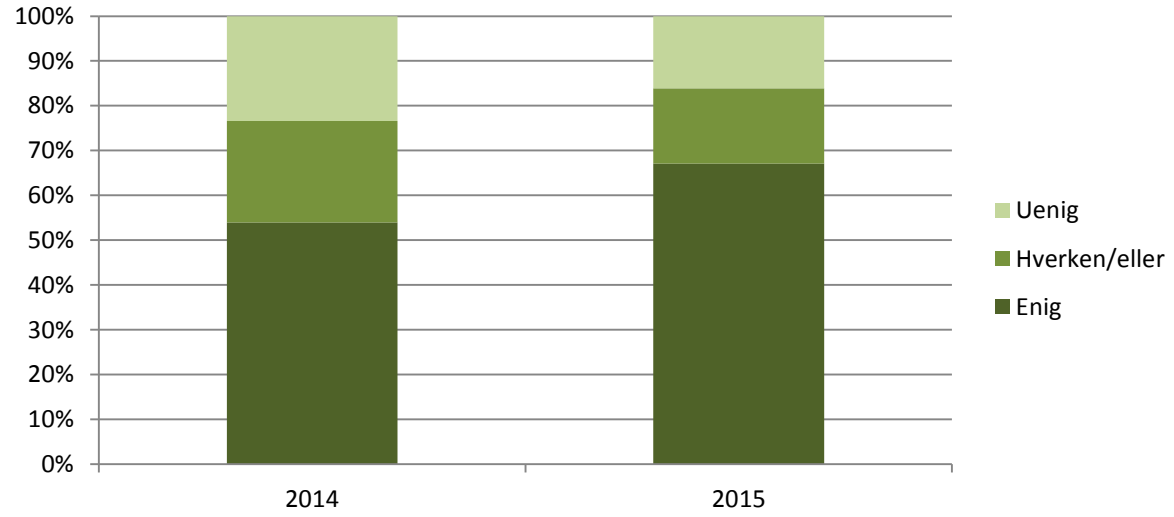

Figur 7: En række lande, herunder USA og Frankrig, har besluttet at intervenere i Syrien for at bekæmpe IS. Hvorvidt respondenterne er enige i, at Ruslands nylige engagement i Syrien fremskynder en forhandlingsløsning på konflikten i Syrien. Procent.

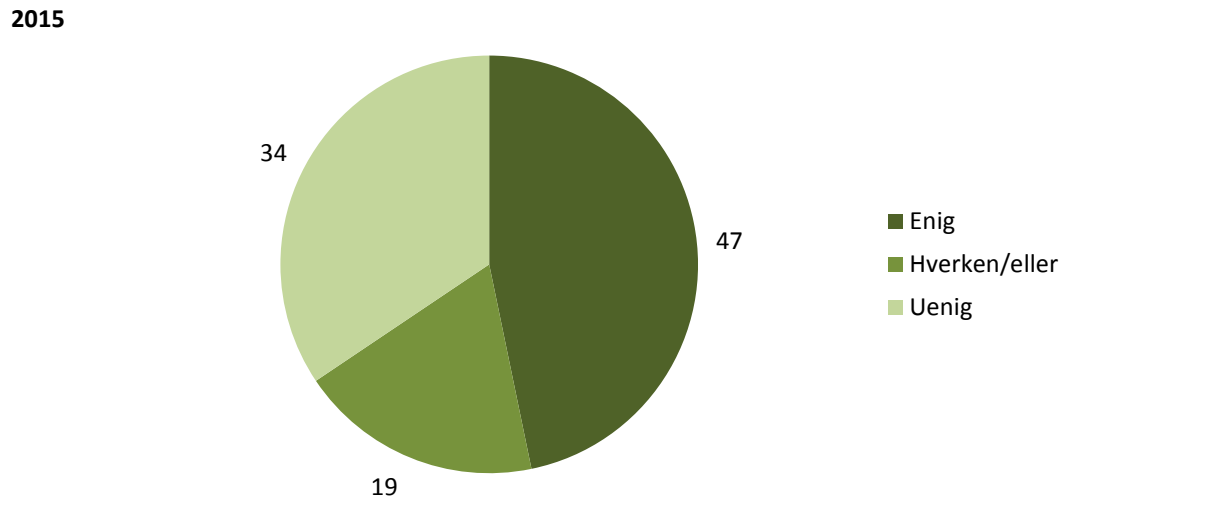

1.2: Islamisk Stat, ustabilitet og migration udgør centrale udfordringer

Figur 8a og 8b viser respondenternes vurdering af, i hvor høj grad en række forhold udgør trusler mod Danmark. Vi har ikke bedt respondenterne prioritere, kun vurdere. Derfor klumper resultaterne sig sammen. En markant udvikling er imidlertid truslen fra migration, der stiger markant i 2015.

Figur 8a: I hvilken grad respondenterne mener, at nedenstående forhold udgør en trussel mod Danmark. Gennemsnit.

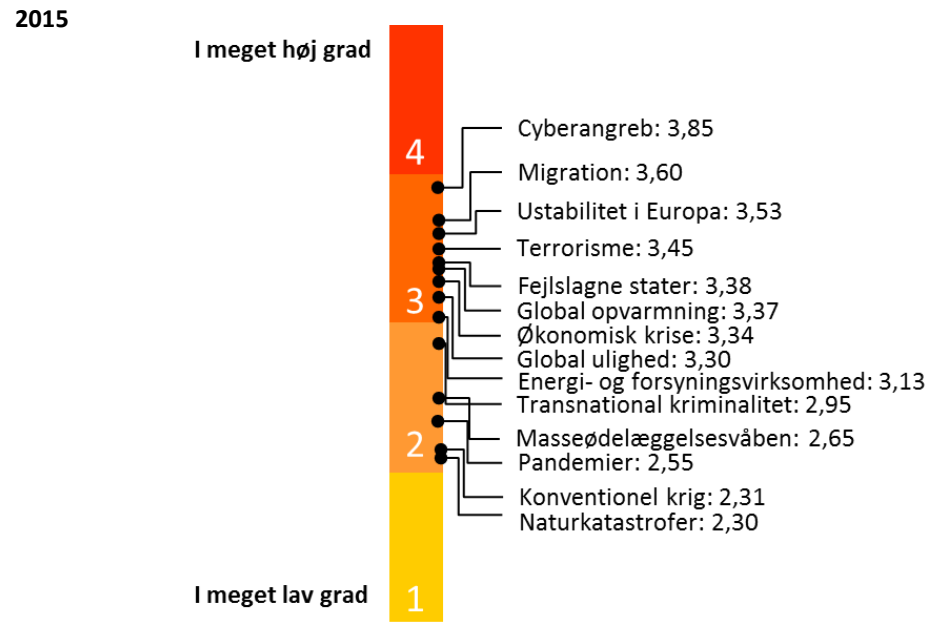

Figur 8b: I hvilken grad respondenterne mener, at nedenstående forhold udgør en trussel mod Danmark. Udviklingen over tid. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[1]

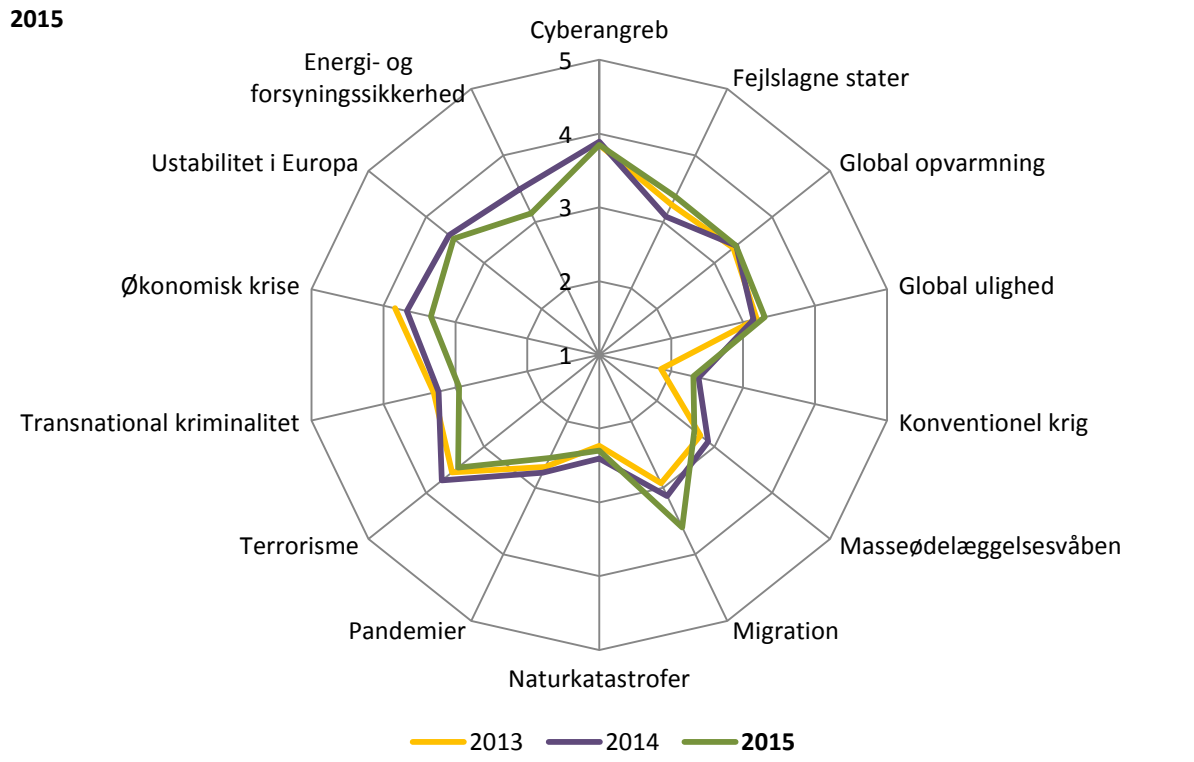

Den vurdering afspejles også, når respondenterne specifikt bliver spurgt, om migration udgør en strategisk udfordring. Det mener hele 83 procent i 2015, jf. figur 9. I forhold til hvilke redskaber, der skal bruges, ser respondenterne humanitær indsats, diplomati og udviklingsbistand, frem for militær indsats, som de vigtigste redskaber. Det fremgår af figur 10 nedenfor.

Figur 9: Migration (inklusive flygtningestrømme) udgør en strategisk udfordring for Danmark. Procent.

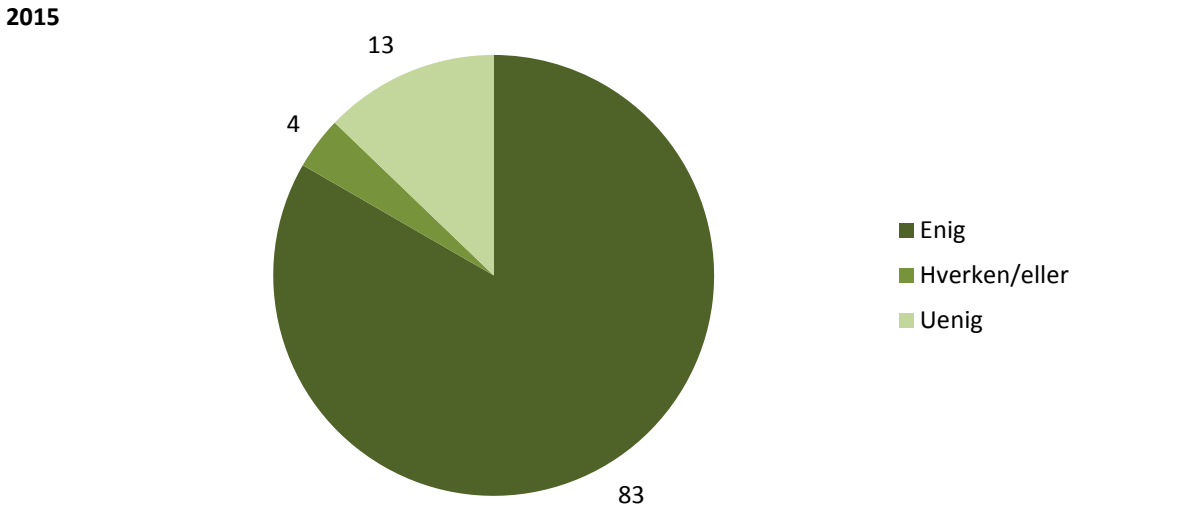

Figur 10: I hvilken grad respondenterne mener, at Danmark bør håndtere udfordringen fra migration (inklusive flygtningestrømme) ved hjælp af følgende redskaber. Procent.

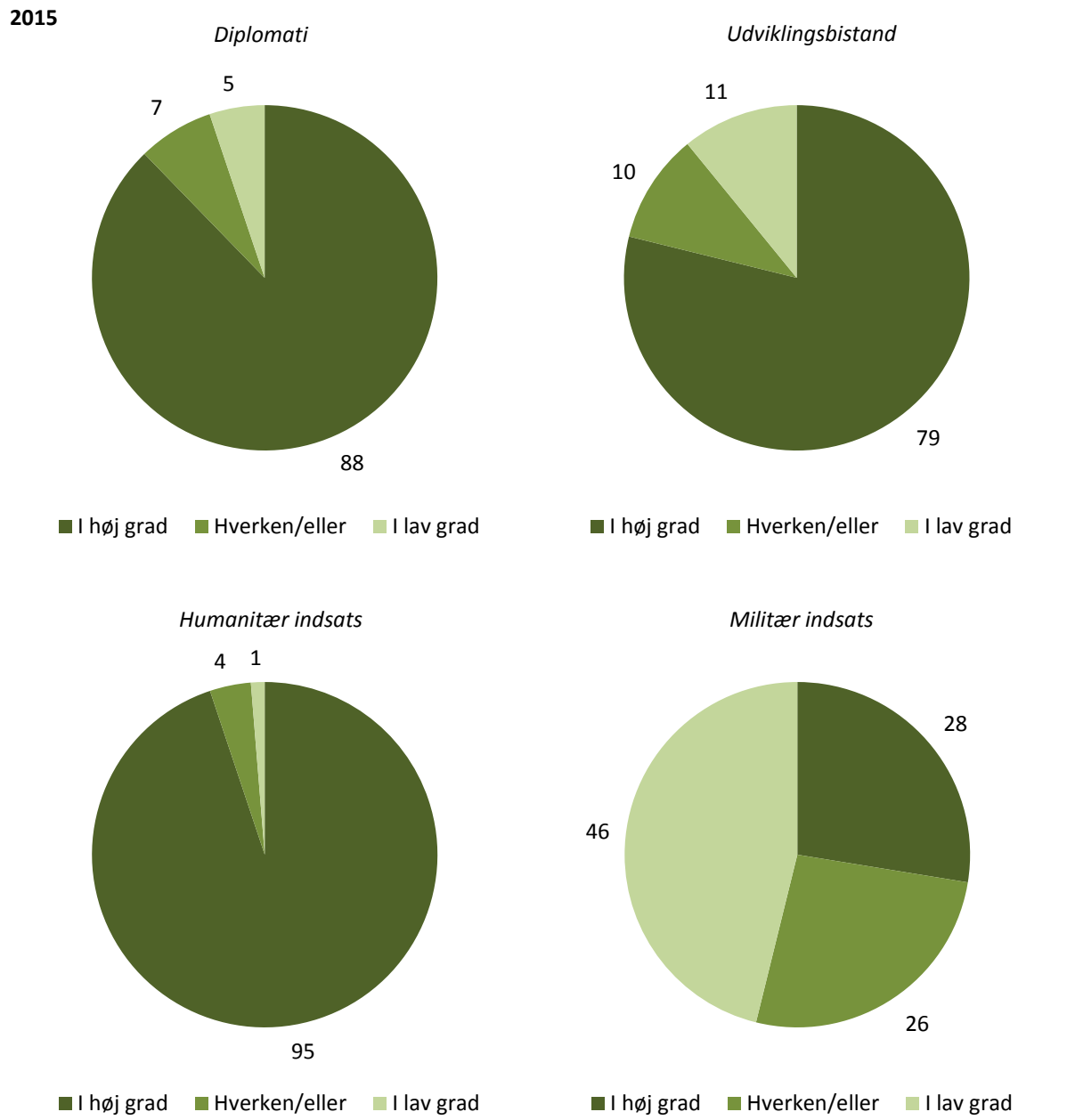

Samtidig viser respondenternes svar i 2015 en overvældende enighed om, at verdenssamfundet bør styrke sin evne til at gennemføre stabiliseringsindsatser og konfliktforebyggende indsatser. Det fremgår af figur 11.

Figur 11: Der er et behov for, at verdenssamfundet øger sin evne til at gennemføre stabiliseringsindsatser og konfliktforebyggende indsatser. Procent.

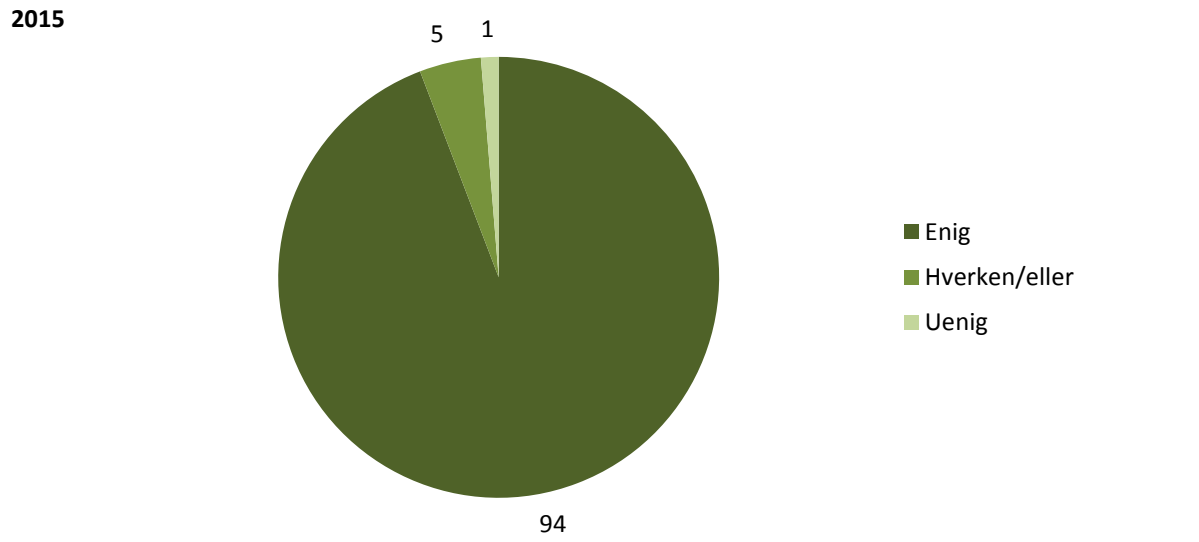

I forhold til indsatsen mod IS er der dog fortsat en gennemgående stor opbakning til, at Danmark fortsat bidrager med militære midler. Næsten 80 procent er i 2015 af den opfattelse, at det er en rigtig beslutning, at Danmark deltager i koalitionen mod IS, og lidt under 70 procent er enige i beslutningen om at bidrage til kapacitetsopbygning med militære midler i Irak. Samtidig mener et ganske stort flertal, at Danmark samtidig bør øge sit humanitære bidrag. Det fremgår af hhv. figur 12, 13 og 14.

Figur 12: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at det er en rigtig beslutning, at Danmark deltager i denne koalition. Procent.

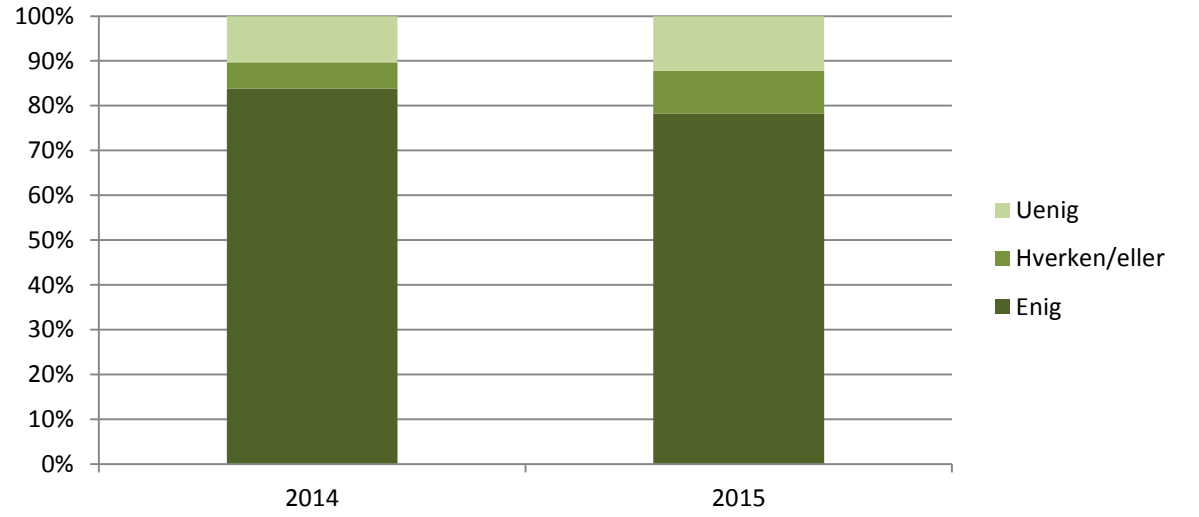

Figur 13: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at det er en rigtig beslutning, at Danmark bidrager med 120 soldater til militær kapacitetsopbygning i Irak. Procent.

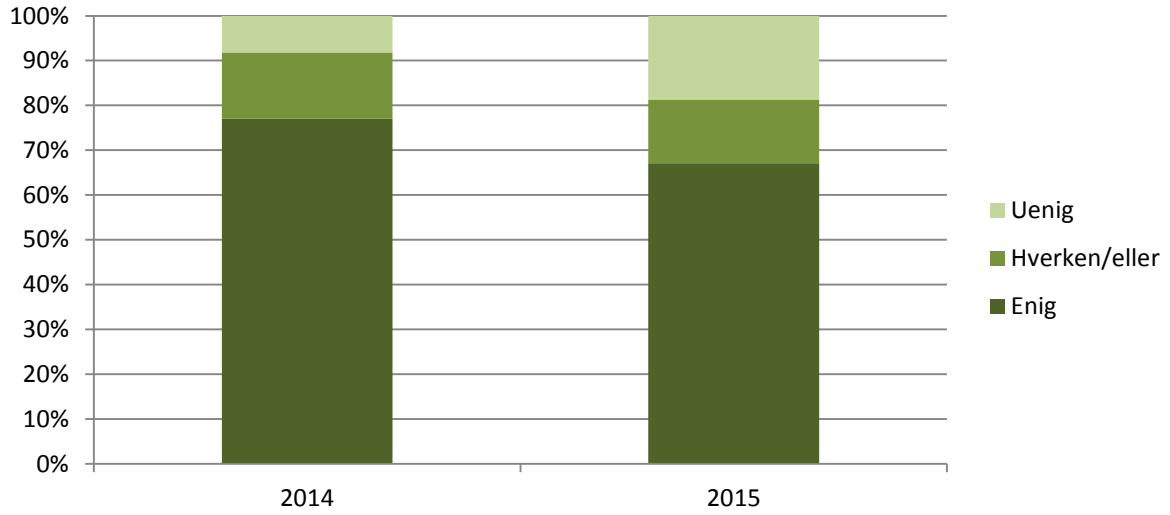

Figur 14: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at Danmark bør øge sin humanitære bistand. Procent.

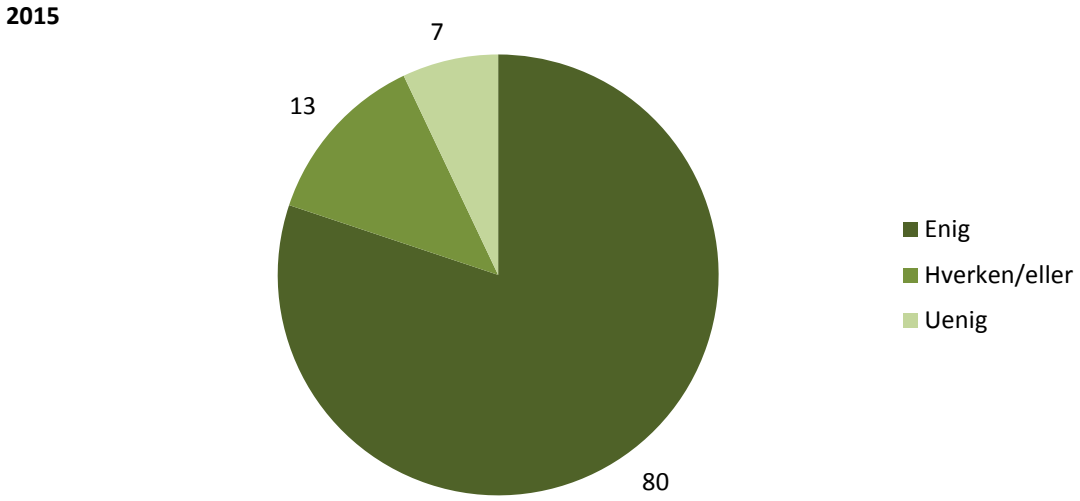

Lidt mere skeptisk forholder respondenterne sig, når det gælder en specifik dansk rolle i en eventuel intervention i Syrien. På den ene side er respondenterne overvældende enige i, at det er nødvendigt med en form for intervention i Syrien for at bekæmpe IS (se figur 65). På den anden side er opbakningen til en eventuel dansk deltagelse i en sådan intervention mindre entydig. Dog bakker lidt over halvdelen af respondenterne op om, at Danmark bør deltage i militære aktioner i Syrien (se figur 66).

1.3: Kampflyindkøb – proces og vurdering

I 2016 forventes det, at regeringen tager den endelige beslutning om, hvilket kampfly der skal erstatte F-16. Det er en overordentlig stor forsvarsøkonomisk investering, og processen har været langstrakt, politisk følsom og omhyggeligt forberedt. Det forberedende arbejde har vurderet de forskellige kandidater på fire forhold – økonomi, strategi, militær og industri. Vi har bedt respondenterne om at vurdere, hvordan de mener, disse fire forhold bør prioriteres indbyrdes, samt at tilkendegive, hvordan de tror, de fire forhold rent faktisk vil blive prioriteret indbyrdes i den endelige beslutning om typevalg af kampfly. Figur 15 viser således, hvor mange procent af respondenterne, der har hver af de fire forhold som deres førsteprioritet i deres egen normative vurdering (grøn) og efterfølgende, hvor mange procent af respondenterne, der mener, at hvert af de fire forhold vil blive førsteprioriteten i den endelige beslutning om typevalg af kampfly (grå).

Figur 15: Respondenternes vurdering af de fire forholds betydning i beslutningen om typevalg af kampfly. Hhv. egen normative førsteprioritet (grøn) og hvad de mener vil blive førsteprioriteten i den endelige beslutning (grå). 2015. Procent.

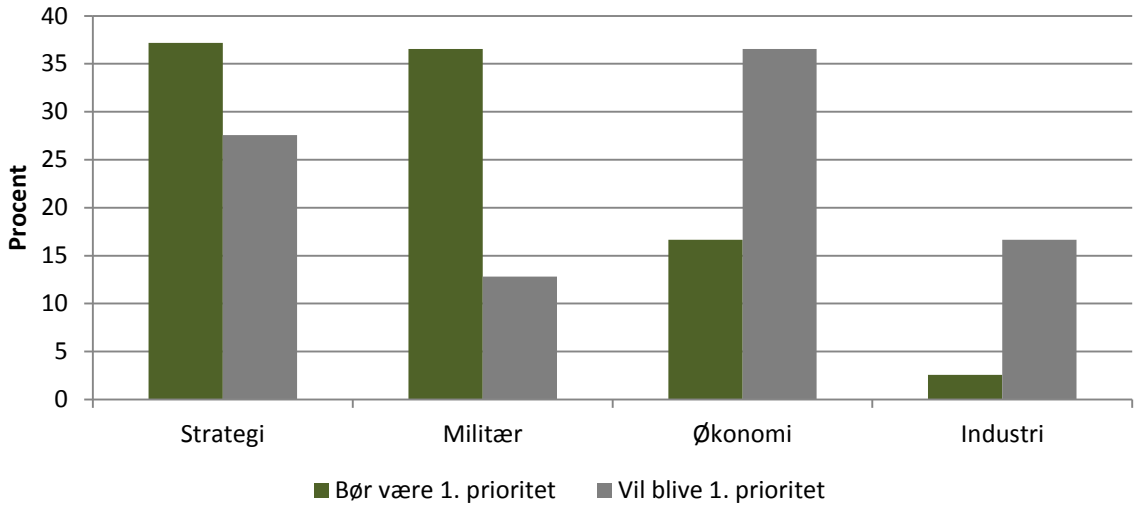

Af figuren fremgår det, at der blandt respondenterne stort set er dødt løb mellem strategiske og miltære forhold når det drejer sig om, hvad der bør prioriteres højest. Begge disse forhold er førsteprioritet hos lidt over 35 procent af respondenterne. Herefter følger økonomi på tredjepladsen, der angives som førsteprioriteten blandt lidt over 15 procent af respondenterne.

Anderledes ser resultatet ud, når respondenterne bliver bedt om at tilkendegive, hvordan de i realiteten mener, de fire forhold vil blive prioriteret i den endelige beslutning om typevalg af kampfly. Af figuren fremgår det, at det økonomiske forhold her tillægges relativt størst betydning, eftersom lidt over 35 procent af respondenterne forventer, at dette forhold vil blive givet førsteprioritet i den endelige beslutning, mens militære forhold omvendt forventes at blive tillagt mindst betydning relativt set, eftersom kun lidt over 10 procent mener, at dette

forhold vil blive prioriteret højest. Også det industrielle forhold mener en ikke uvæsentlig andel af respondenterne – på lidt over 15 procent – vil blive tillagt førsteprioritet i den endelig beslutning om valg af kampfly, mens lidt over 25 procent tror at strategiske forhold vil blive givet førsteprioritet

1.4: Kommissioner og granskninger er efterspurgte

I 2015 besluttede den nuværende V-regering at lukke den tidligere S/R/SF-regerings kommission om Danmarks krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan. Af figur 16 fremgår det, at halvdelen af respondenterne er uenige i denne beslutning. Samtidig viser figuren, at et flertal af respondenterne erklærer sig enige i, at materialet fra den aflyste kommission bør offentliggøres, og at der er behov for en bredere evaluering af det danske engagement i Irak og Afghanistan.

Figur 16: Respondenternes holdning til nedlæggelse af Irak-kommissionen, offentliggørelse af kommissionens materiale og behovet for en bredere evaluering af det danske engagement i Irak og Afghanistan. Pct.

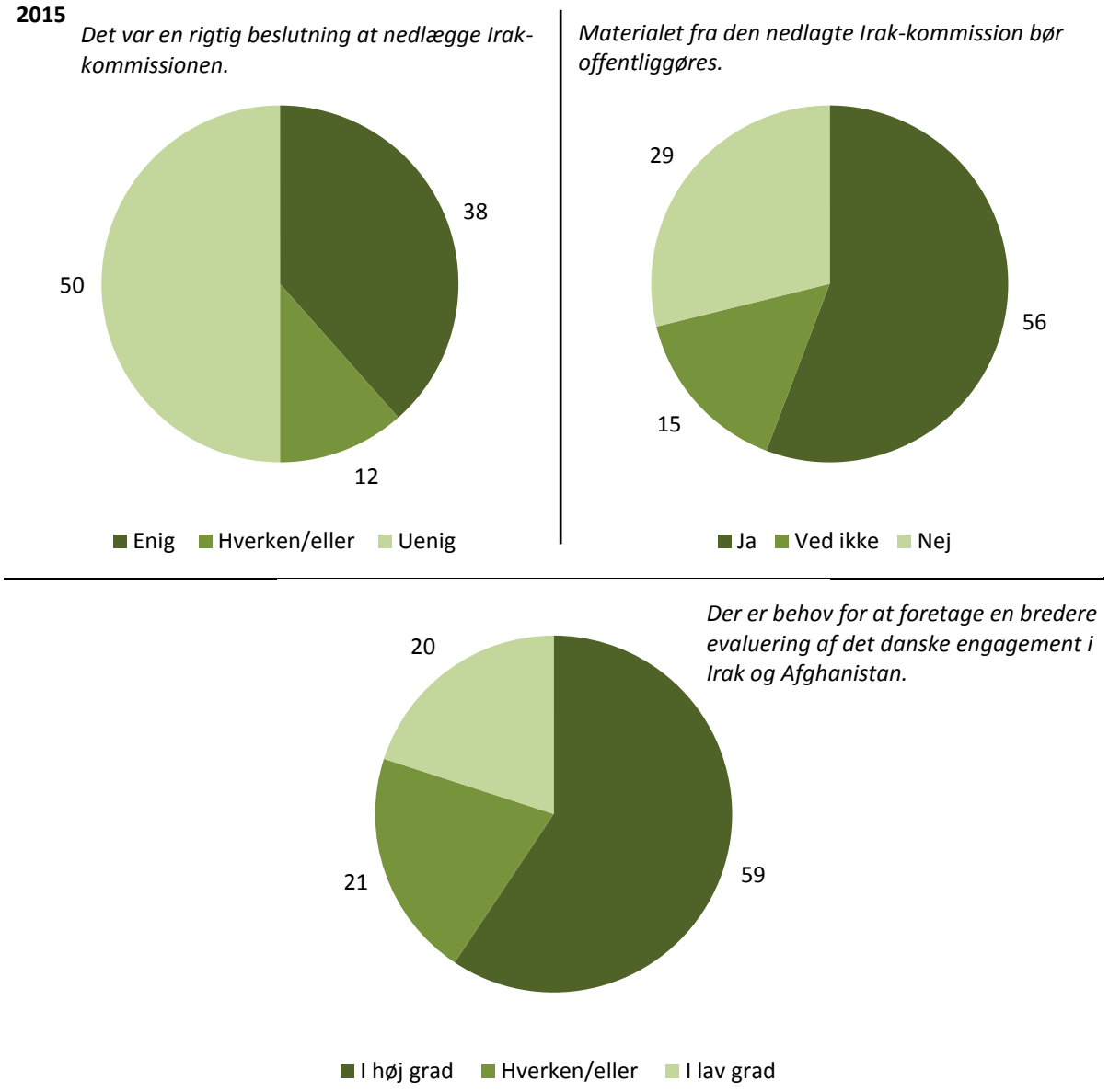

Også i forhold til den nuværende og fremadrettede udenrigs- og sikkerhedspolitik kan der identificeres en efterspørgsel efter grundigt analysearbejde. Eksempelvis mener kun 30 procent af respondenterne, at Danmark har en sammenhængende udenrigspolitik (se figur 27). Som nævnt udtrykker et stort flertal på næsten 70 procent samtidig et ønske om, at Danmark gentænker sin udenrigs- og sikkerhedspolitik efter begivenhederne i Ukraine i 2014, og cirka en tredjedel af respondenterne mener, at Danmark i den forbindelse bør nedsætte en forsvarskommission (se figur 42). Til dette kan man lægge udviklingen i Mellemøsten såvel som migrationsproblemets voksende betydning i 2015 som yderligere argument for, at Danmark står overfor væsentlige og nye udenrigs- og sikkerhedspolitiske udfordringer.

Vi har derfor bedt respondenterne vurdere V-regeringens brede granskning af Danmarks samlede udenrigspolitik. Generelt er respondenternes forventninger til granskningen tvetydige. På spørgsmålet om, hvorvidt modellen for en udredning er hensigtsmæssig, fordeler respondenternes svar sig næsten ligeligt mellem de, som mener, den er hensigtsmæssig, og de, som mener det modsatte. I forhold til resultatet af granskningen er respondenterne skeptiske, eftersom 19 procent mener, undersøgelsen vil føre til en organisatorisk ændring af udenrigspolitikken, og 21 procent mener, den vil føre til en væsentlig indholdsmæssig ændring. Samtidig forventer et flertal på 40 procent dog, at granskningen vil føre til en styrkelse af sikkerhedspolitikken i den generelle udenrigspolitik. Disse tal fremgår af figur 17 nedenfor.

Figur 17: Respondenternes holdning til den brede granskning af Danmarks samlede udenrigspolitik. Pct.

2015

Den valgte model er hensigtsmæssig til at sikre en fokusering af dansk udenrigspolitik.

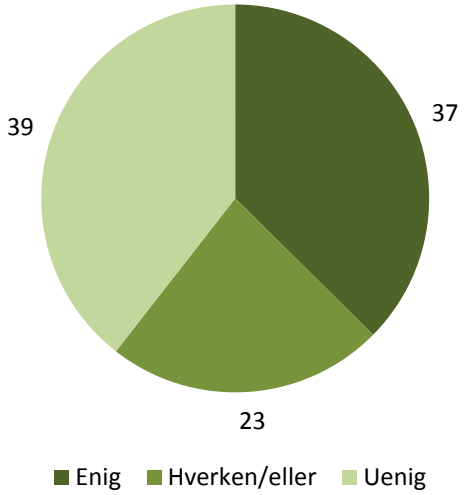

Granskningen vil føre til en væsentlig ændring fsva. organiseringen af dansk udenrigspolitik.

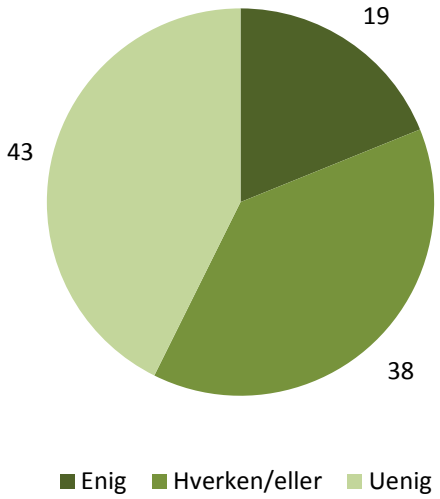

Granskningen vil føre til en væsentlig ændring fsva. indholdet af dansk udenrigspolitik.

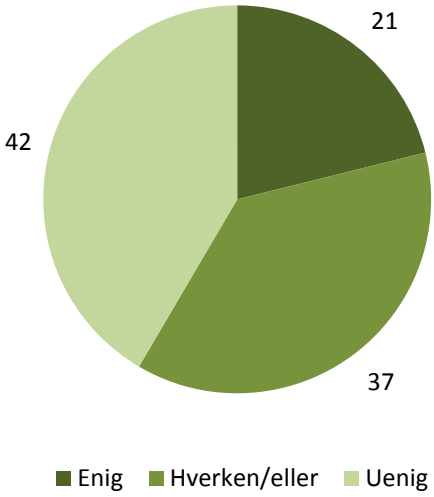

Granskningen vil føre til en styrkelse af sikkerhedspolitikkens rolle i udenrigspolitikken

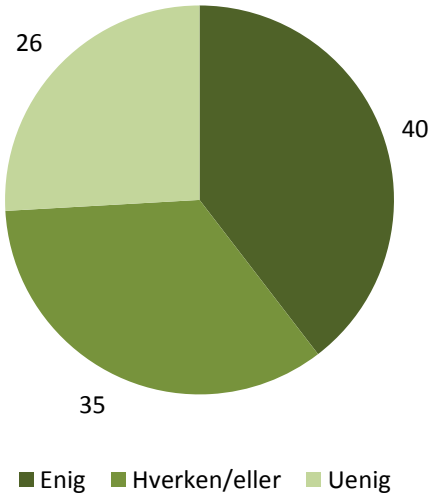

I det følgende præsenterer vi undersøgelsens samlede resultater. Men først redegør vi kort for, hvordan vi har gennemført vores sikkerhedspolitiske barometer.

2. Metode

Center for Militære Studiers sikkerhedspolitiske barometer 2016 er udarbejdet på grundlag af en spørgeskemaundersøgelse foretaget af Center for Militære Studier ved Institut for Statskundskab på Københavns Universitet mellem d. 5. oktober og d. 2. november 2015. Spørgeskemaundersøgelsen er foretaget blandt personer med særlig viden, indsigt og erfaring på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Der er således tale om et ekspertsurvey, der ikke kortlægger, hvad alle danskere mener, men har til formål at formidle, hvad de, som må formodes at have den største viden om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, mener. En tilsvarende undersøgelse blev gennemført i 2013 og 2014.

Undersøgelsen i 2015 omfatter 412 personer og inkluderer ansatte i centraladministrationen, ansatte i forsvaret, politikere, forskere, meningsdannere og erhvervslivet. I udvælgelsen af respondenter er der – ud over deres indsigt i udenrigs- og sikkerhedspolitiske forhold – taget hensyn til at sikre en bred repræsentation af interesser, og det er blevet tilstræbt at skabe en ligelig fordeling af personer med tilknytning til det politiske system og personer, som står uden for dette. Det sikkerhedspolitiske barometer kan derfor ses som en valid måling af, hvad et bredt udsnit af danske eksperter mener om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Svarprocenten for undersøgelsen var 38 procent. Tabel 1 viser fordelingen mellem respondenter fra statsmagten og respondenter uden for statsmagten blandt hhv. de adspurgte og de, som har besvaret undersøgelsen. Tabellen viser, at der er en underrepræsentation af respondentsvar fra statsmagten og en overrepræsentation af svar fra respondenter uden for statsmagten, hvilket man skal være opmærksom på i tolkningen af resultaterne. Tabel 2 viser fordelingen af forskellige erhvervsgrupper blandt hhv. de adspurgte og de, som har besvaret undersøgelsen. Tabellen viser, at fordelingerne er nogenlunde ens, dog er der en underrepræsentation af politiker- og embedsmandssvar og en overrepræsentation af svar fra forsvaret og forskere.

Tabel 1: Andelen af respondenter fra statsmagten og uden for statsmagten blandt hhv. adspurgte og indkomne svar. Procent (antal i parentes).

	Statsmagt	Ikke-statsmagt	Total
Adspurgte	47,6 % (196)	52,4 % (216)	100 % (412)
Svar	40,4 % (63)	59,6 % (93)	100 % (156)

Tabel 2: Andelen af forskellige erhvervsgrupper blandt hhv. adspurgte og indkomne svar. Procent (antal i parentes).

	Adspurgte	Svar
Politikere	15,8 % (65)	10,9 % (17)
Embedsmænd	22,6 % (93)	16,0 % (25)
Forsvaret	9,2 % (38)	13,5 % (21)
Forskere	18,0 % (74)	20,5 % (32)
Journalister	6,8 % (28)	7,7 % (12)
Erhverv og brancheorganisationer	11,9 % (49)	13,5 % (21)
Andre	15,8 % (65)	17,9 % (28)
Total	100 % (412)	100 % (156)

Det sikkerhedspolitiske barometer indeholder spørgsmål, der falder inden for følgende to temaer:

1) Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske prioriteter
2) Danmarks forsvars- og sikkerhedspolitik

Der kan desuden skelnes mellem spørgsmål af mere generel karakter og spørgsmål, der knytter sig til specifikke, aktuelle problematikker. Spørgsmålene har været formuleret som påstande, hvor respondenterne kunne erklære deres grad af enighed ved at svare 'meget enig'/'i meget høj grad', 'enig'/'i høj grad', 'hverken/eller', 'uenig'/'i lav grad, 'meget uenig'/'i meget lav grad' eller 'ved ikke'.

For overskuelighedens skyld er undersøgelsens resultater præsenteret ved at slå hhv. de to positive kategorier og de to negative kategorier sammen. Fx er kategorierne 'meget enig' og 'enig' slået sammen til kategorien 'enig', mens kategorierne 'uenig' og 'meget uenig' er slået sammen til kategorien 'uenig'. 'Ved ikke'-svar er konsekvent udeladt af de præsenterede resultater, mens neutralkategorien "hverken/eller" er bevaret. Udeladelsen af "ved ikke"-svar betyder, at antallet af gyldige besvarelser, der bruges som basis for procentberegningerne, i nogle af figurerne vil variere en smule fra de i alt 156 modtagne besvarelser. Det eksakte antal gyldige besvarelser (dvs. fraregnet "ved ikke-svar") på hvert spørgsmål er for både 2015, 2014 og 2013 tilgængeligt via download fra CMS' hjemmeside.

I det følgende præsenteres resultaterne af Center for Militære Studiers sikkerhedspolitiske barometer 2016 opdelt i de to overordnede temaer. I fremstillingen er udarbejdet figurer med resultaterne fra undersøgelsen i 2016 kombineret med resultaterne fra de foregående år, så det

er muligt at se, om der er sket en udvikling i besvarelserne. Desuden er der i dette års undersøgelse tilføjet en række nye spørgsmål for at få eksperternes vurdering af aktuelle begivenheder. Det har betydet, at nogle få spørgsmål fra sidste års undersøgelse er udgået, fordi de knyttede sig til begivenheder, der er blevet mindre aktuelle det forløbne år.

Det skal slutteligt nævnes, at resultaterne fra Center for Militære Studiers sikkerhedspolitiske barometer 2016 figurerer som 2015-resultater, fordi data er indsamlet i 2015, ligesom resultaterne af de sidste års undersøgelser figurerer som henholdsvis 2013-resultater og 2014-resultater, fordi data er indsamlet i 2013 og 2014. Data er desuden tilgængeligt på Center for Militære Studiers hjemmeside, og det står således enhver interesseret frit for at foretage sine egne analyser på baggrund heraf.

3. Resultater

3.1: Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske prioriteter

Figur 18: Respondenternes syn på dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Gennemsnit.

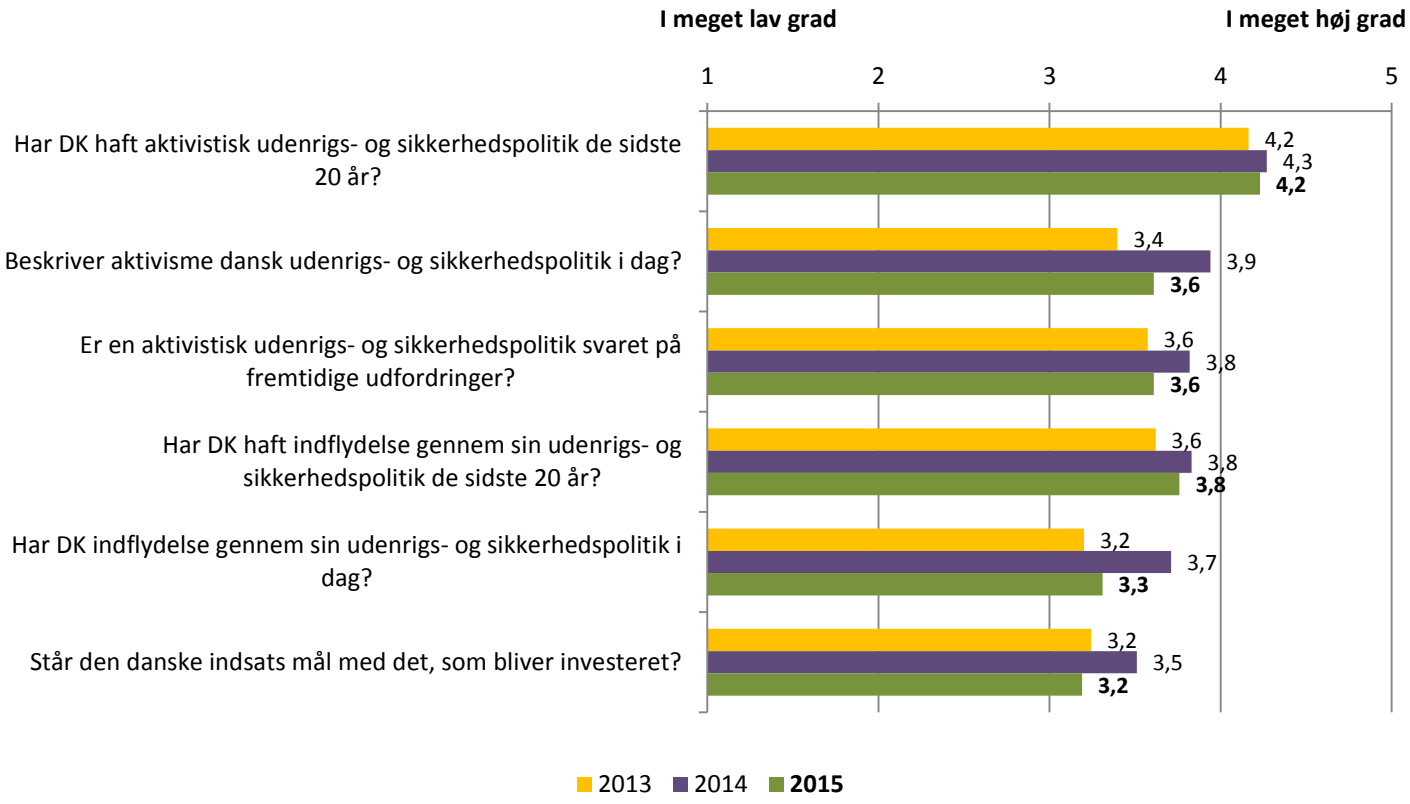

Figur 19: Har Danmark haft en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik de sidste 20 år? Procent.

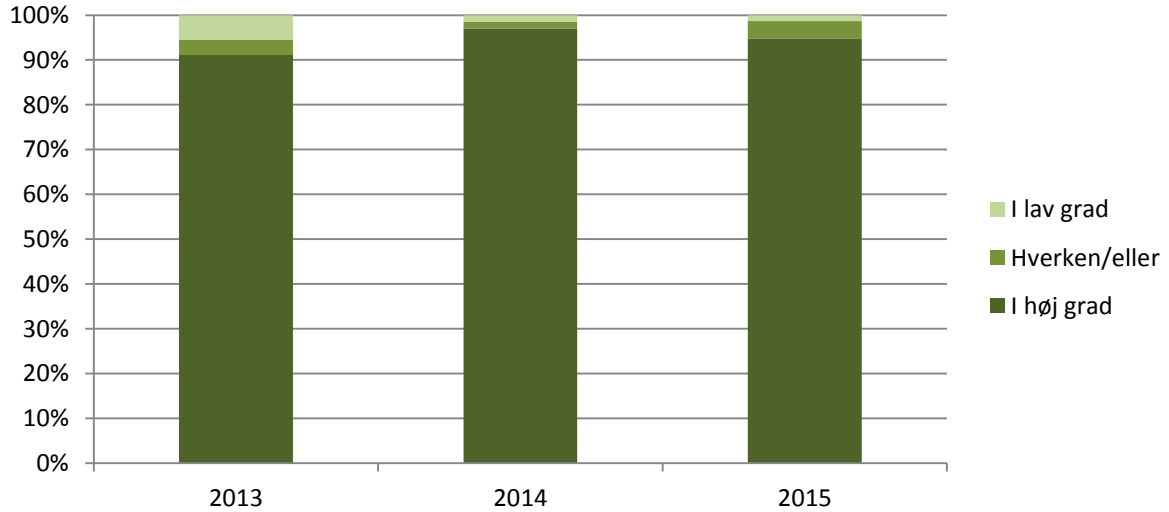

Figur 20: Beskriver aktivisme dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik i dag? Procent.

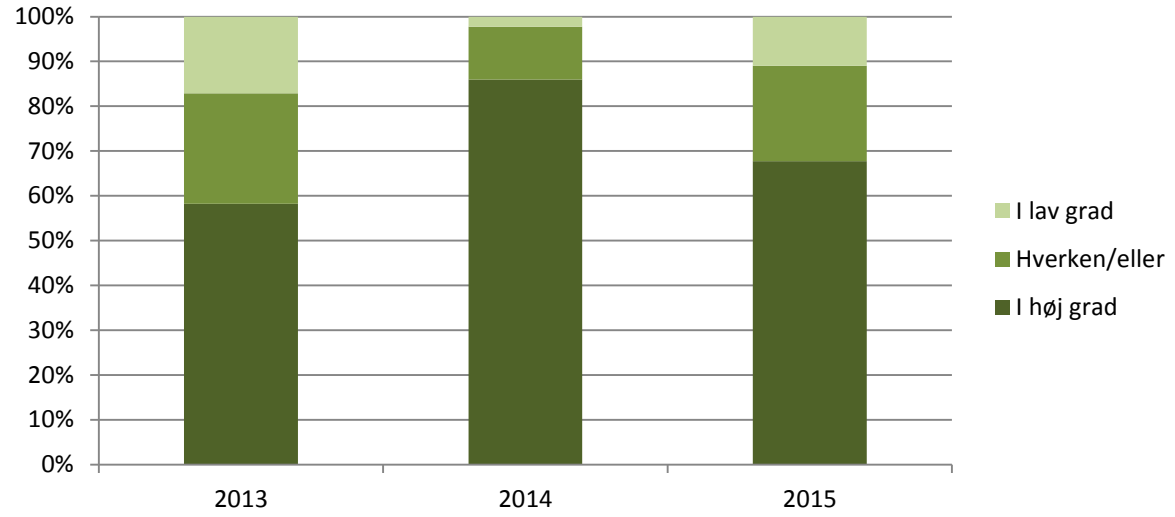

Figur 21: Er en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik svaret på fremtidige udfordringer? Procent.

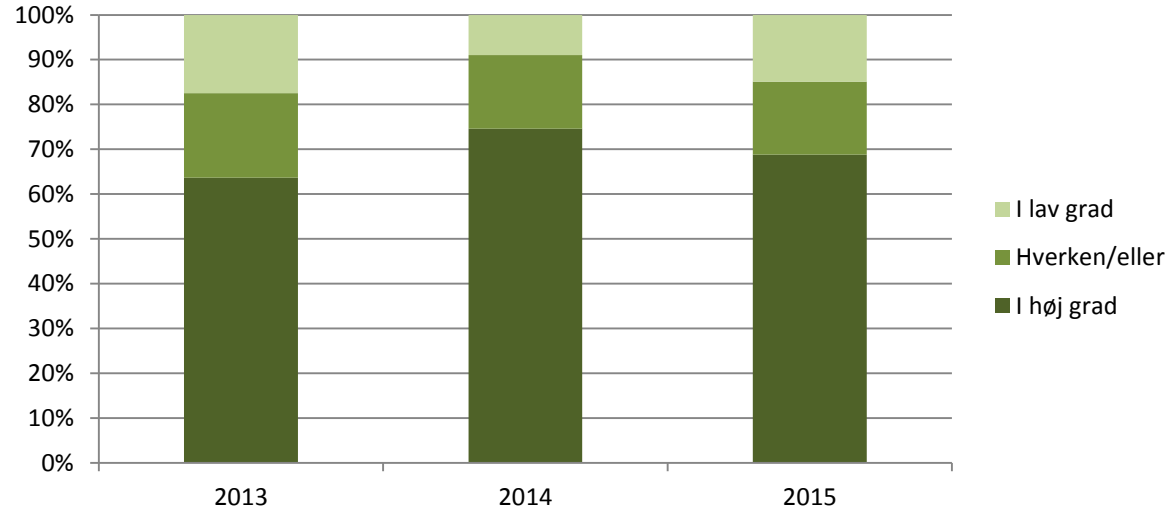

Figur 22: Har Danmark haft indflydelse gennem sin udenrigs- og sikkerhedspolitik de sidste 20 år? Procent.

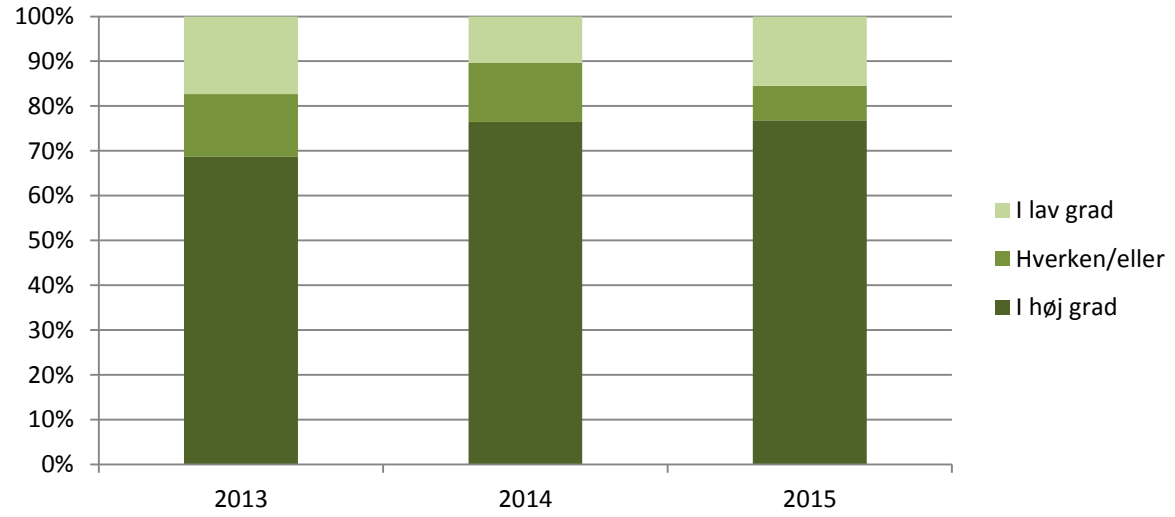

Figur 23: Har Danmark indflydelse gennem sin udenrigs- og sikkerhedspolitik i dag? Procent.

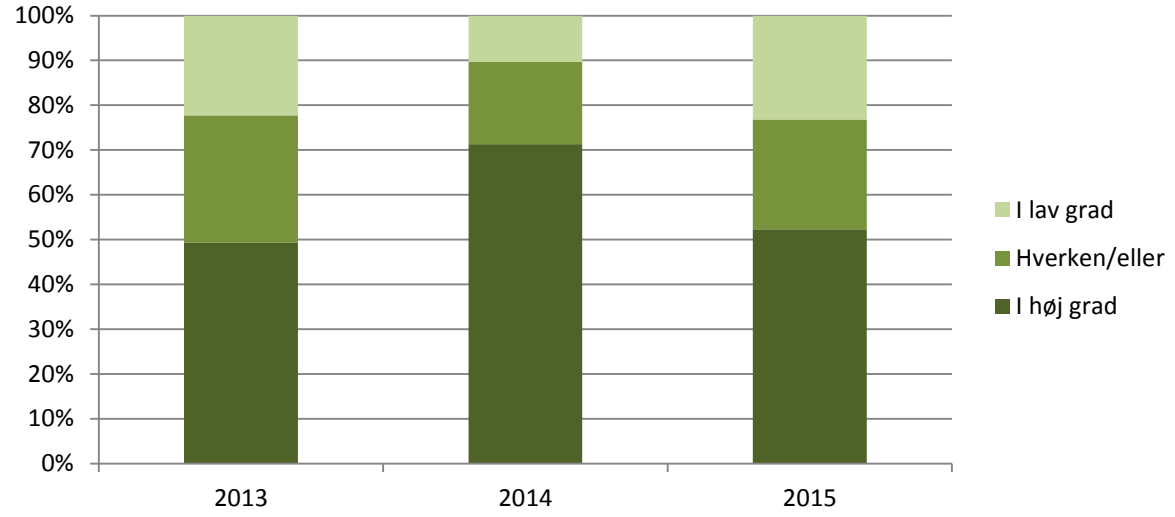

Figur 24: Står den danske indsats mål med det, som bliver investeret? Procent.

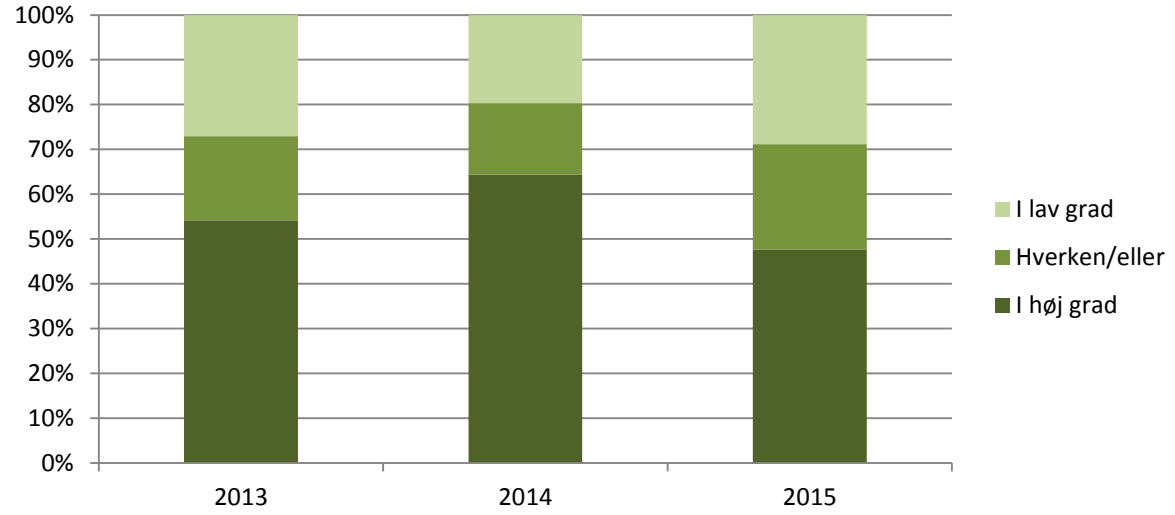

Figur 25: I hvilken grad respondenterne finder en række emner vigtige i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.

2015

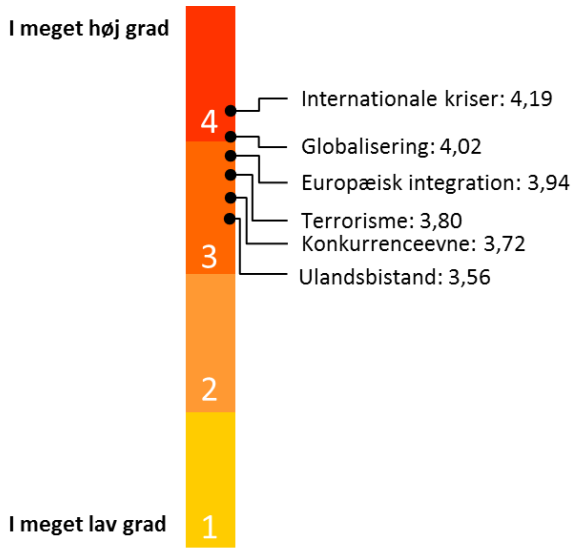

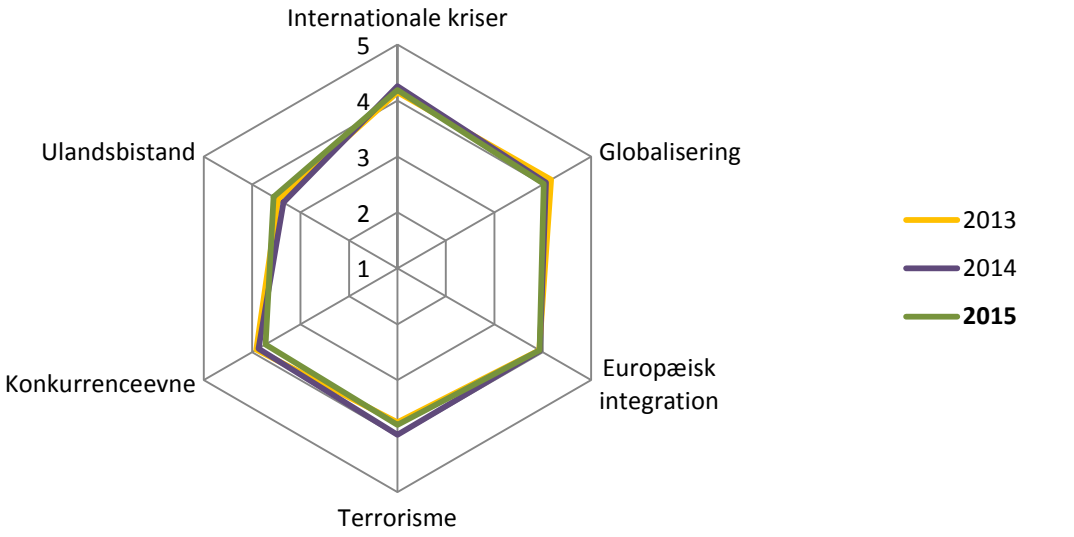

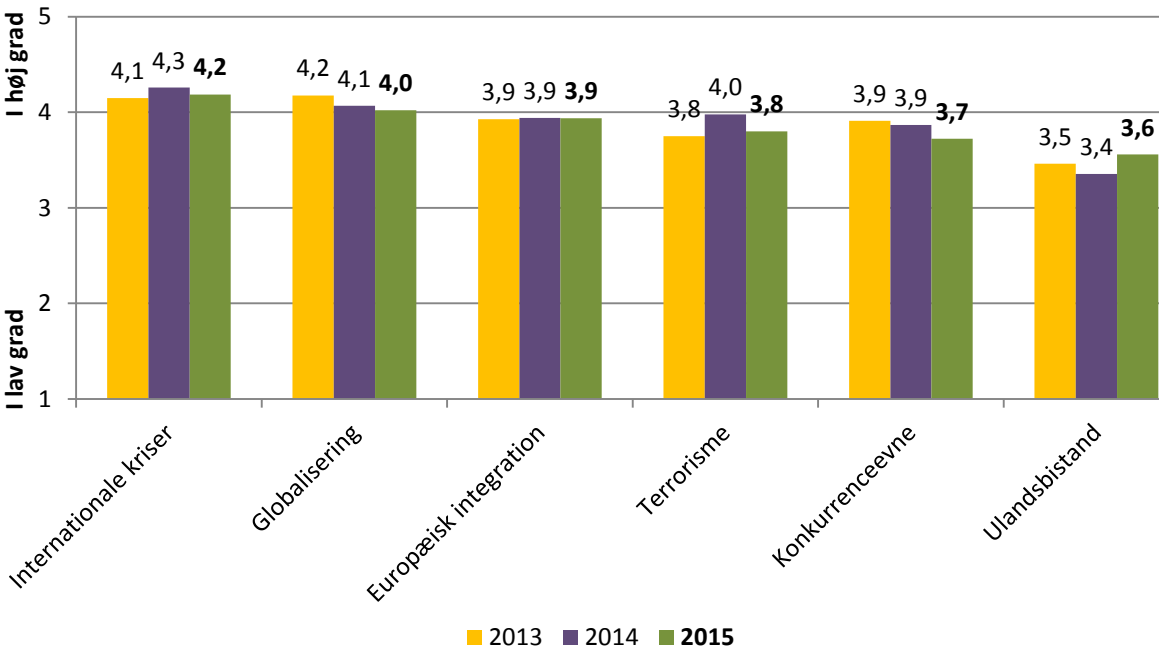

Figur 26: I hvilken grad respondenterne finder en række redskaber vigtige i dansk udenrigs- og sikkerheds-politik. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.

2015

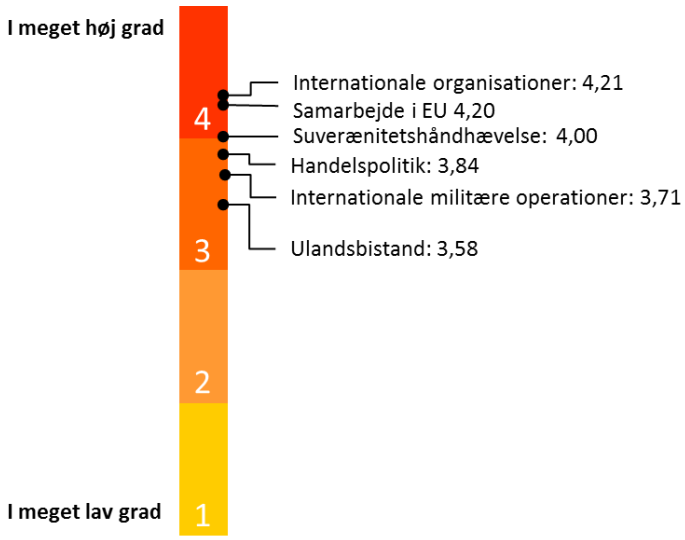

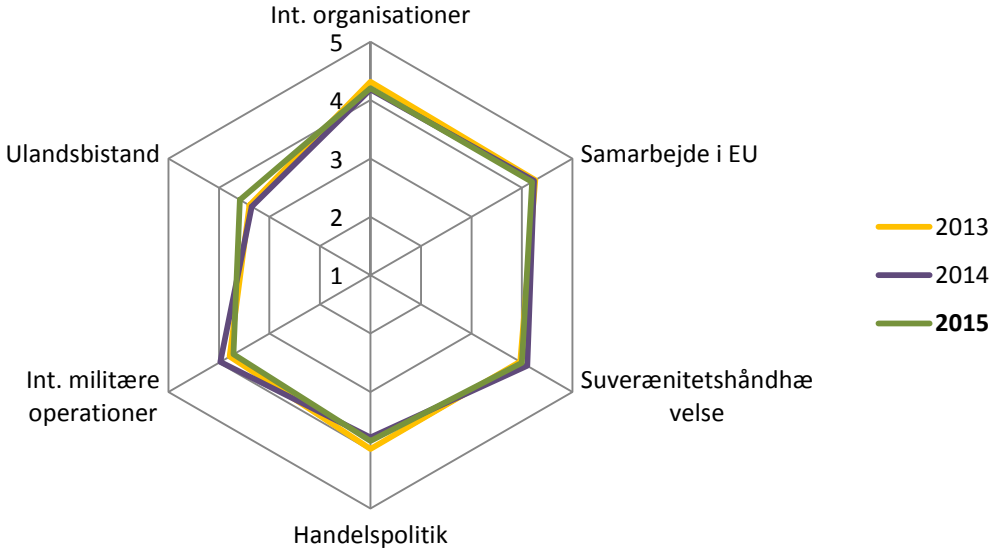

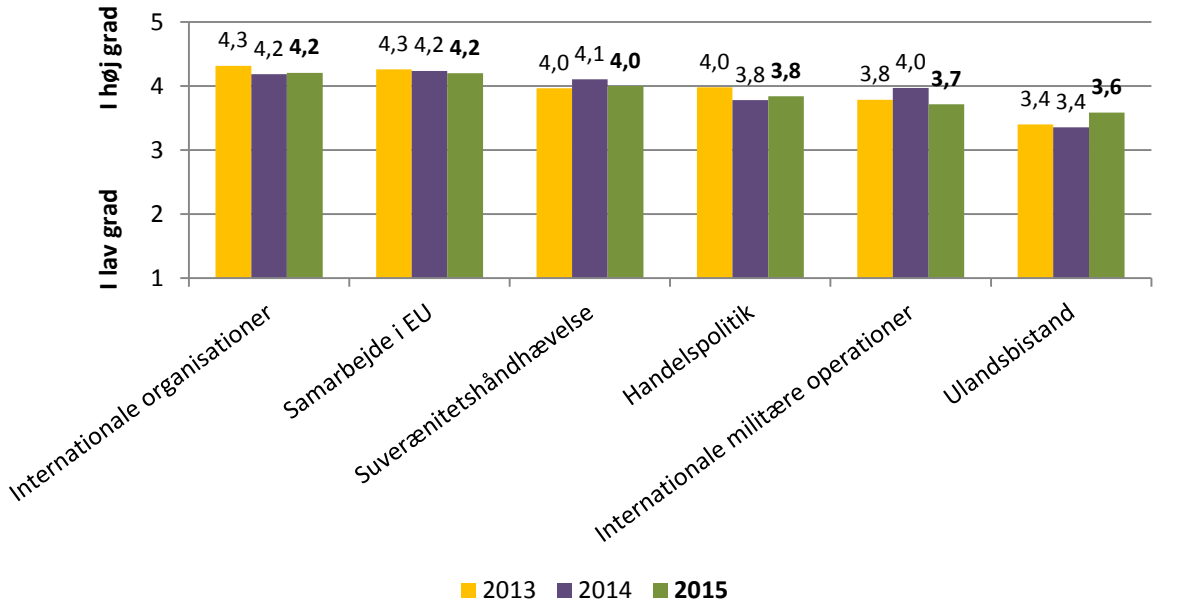

Figur 27: I hvilken grad respondenterne mener, at Danmark har en sammenhængende udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

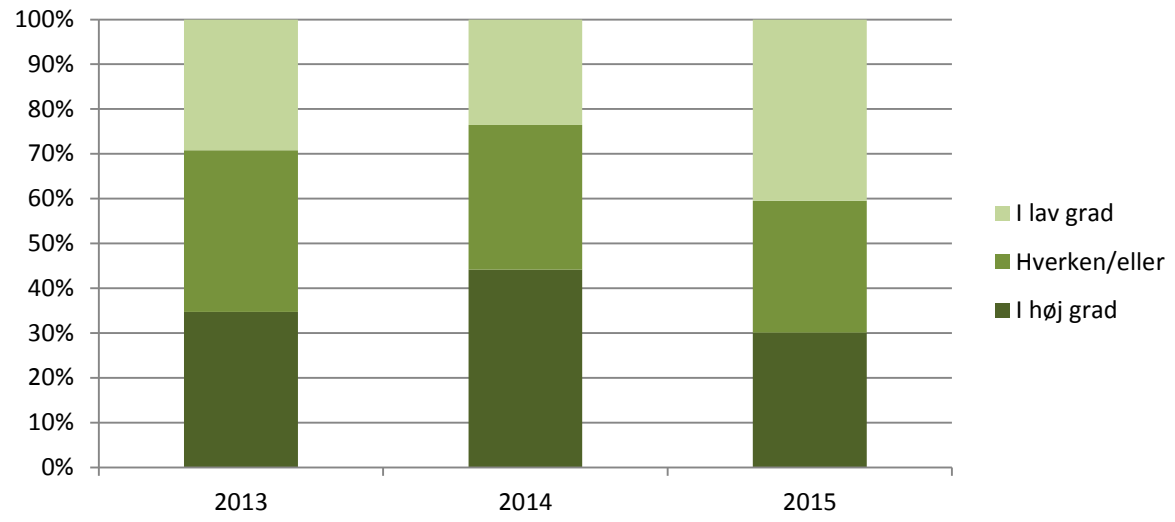

Figur 28: Hvilket land der ifølge respondenterne er foregangsland for Danmark på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Procent.

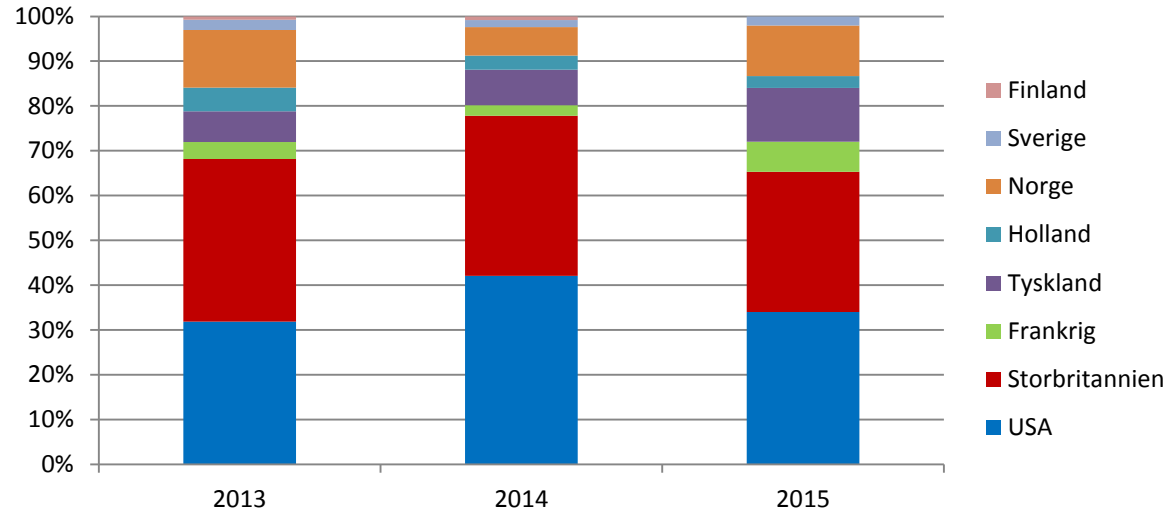

Figur 29: Respondenternes holdning til den brede granskning af dansk udenrigspolitik igangsat af regeringen. Gennemsnit.

2015

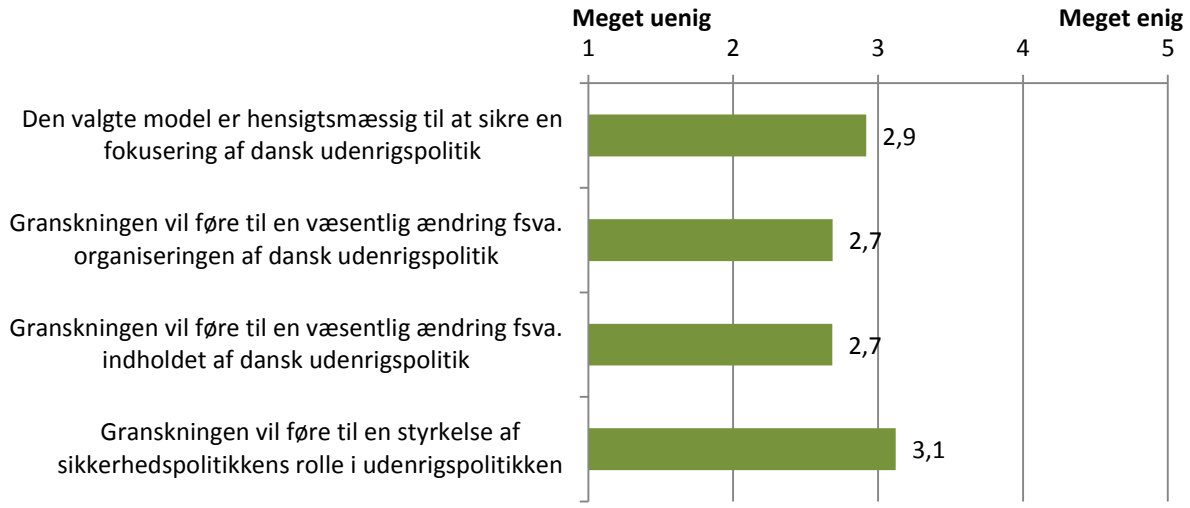

Figur 30: Den valgte model er hensigtsmæssig til at sikre en fokusering af dansk udenrigspolitik. Procent.

2015

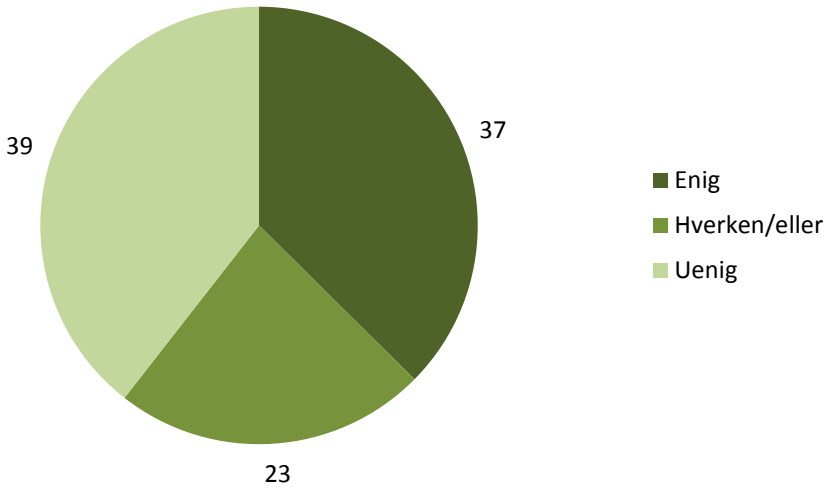

Figur 31: Granskningen vil føre til en væsentlig ændring fsva. organiseringen af dansk udenrigspolitik. Pct.

2015

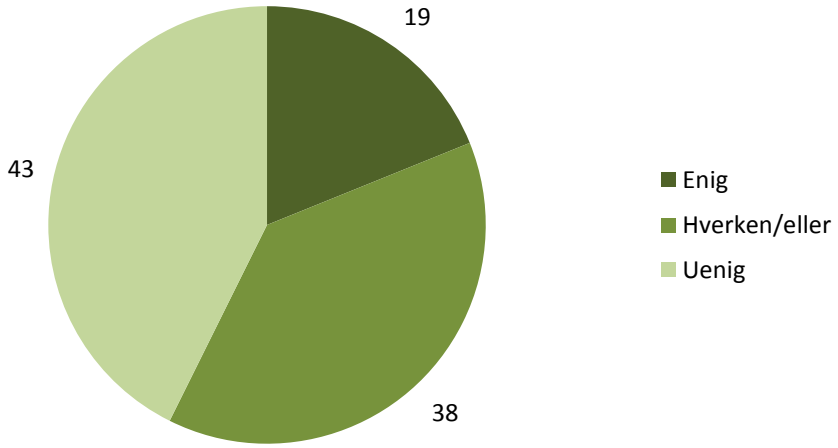

Figur 32: Granskningen vil føre til en væsentlig ændring fsva. indholdet af dansk udenrigspolitik. Procent.

2015

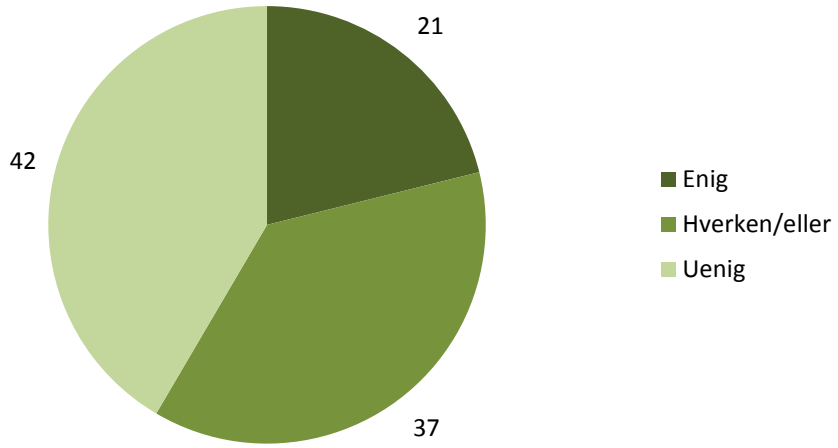

Figur 33: Granskningen vil føre til en styrkelse af sikkerhedspolitikkens rolle i udenrigspolitikken. Procent.

2015

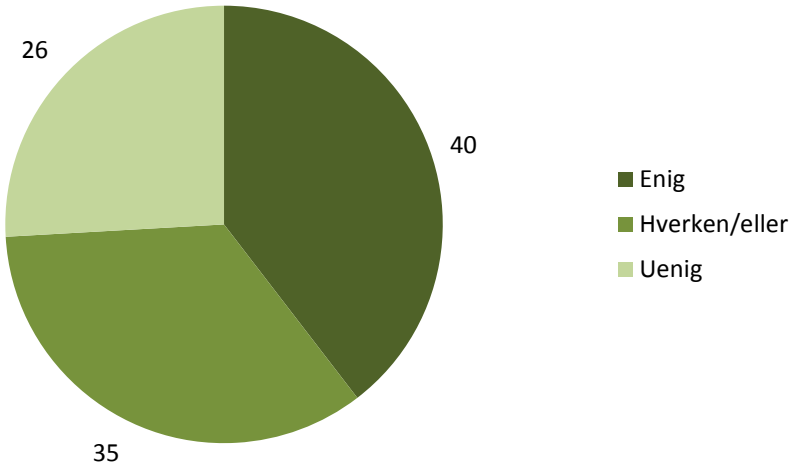

Figur 34: I hvor høj grad respondenterne mener, at Vestens sanktioner over for Rusland som følge af ukrainekrisen har virket efter hensigten. Procent.

2015

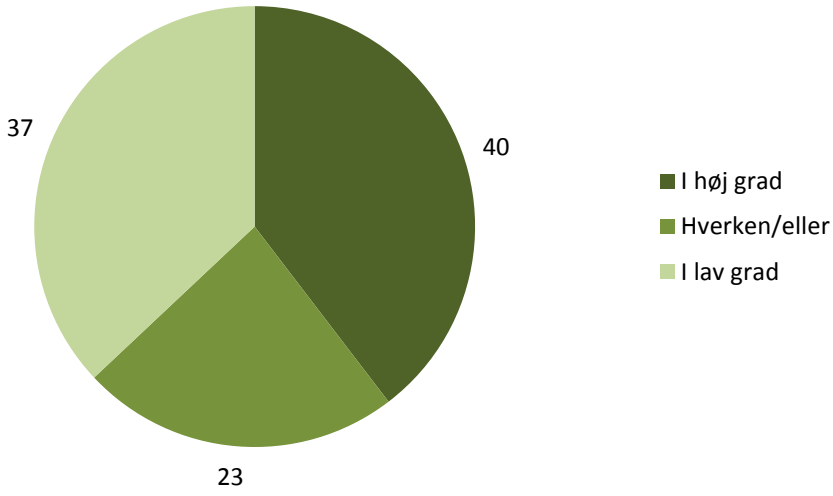

Figur 35: Vesten bør bestræbe sig på at øge dialog med Rusland. Procent.

2015

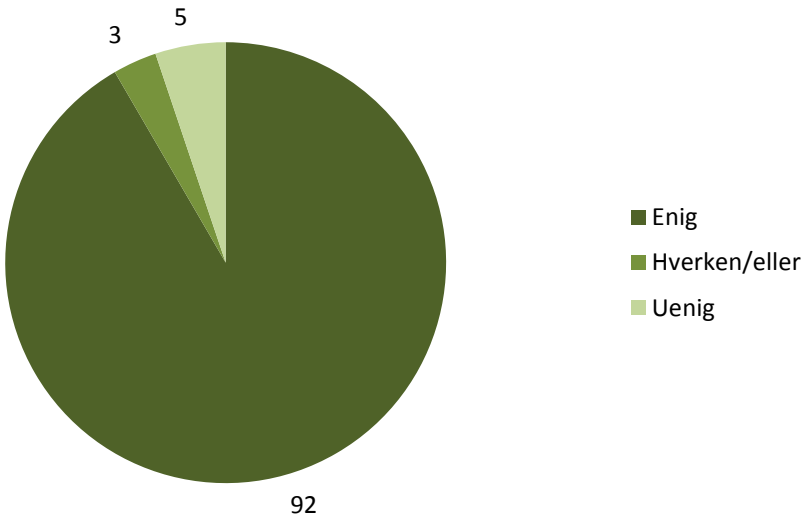

Figur 36: Vesten bør indføre yderligere økonomiske sanktioner over for Rusland. Procent.

2015

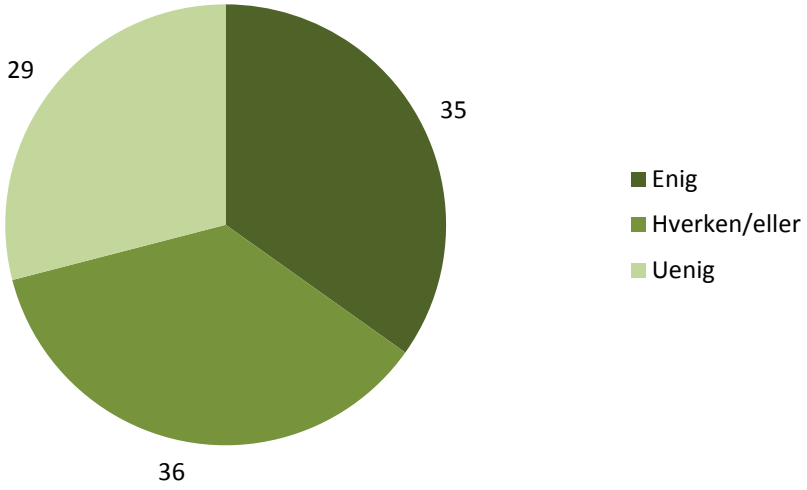

Figur 37. Vesten bør øge sin militære afskrækkelse over for Rusland. Procent.

2015

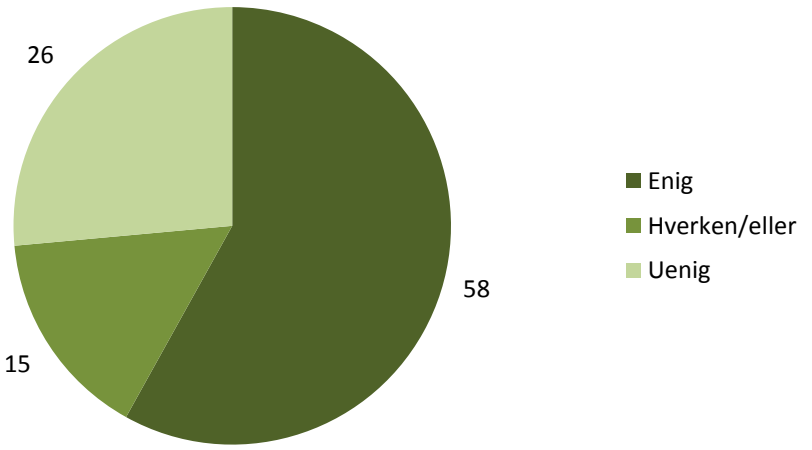

Figur 38: Vesten bør give yderligere støtte til Ukraine. Procent.

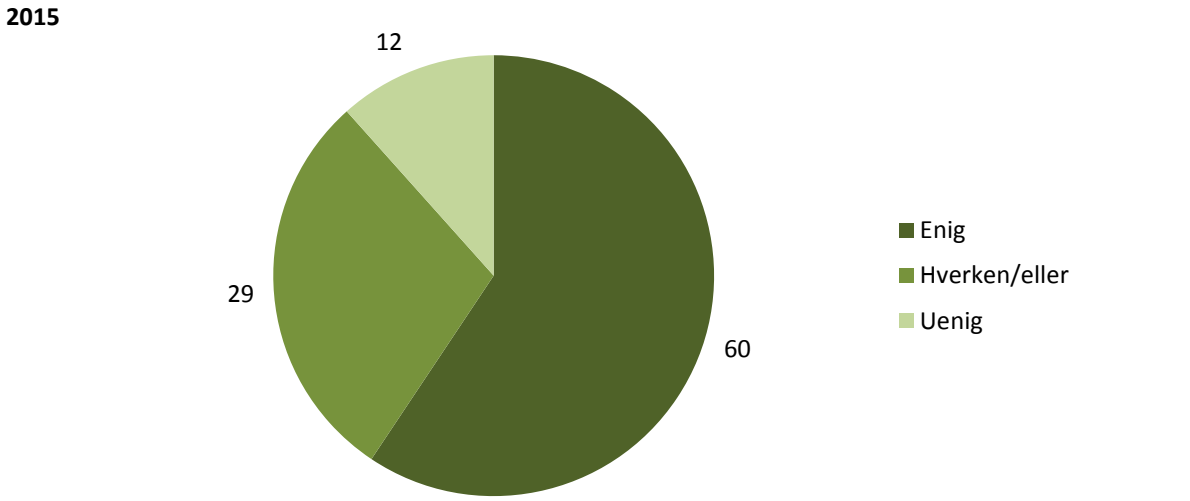

Figur 39: Begivenhederne i Ukraine har stor betydning for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

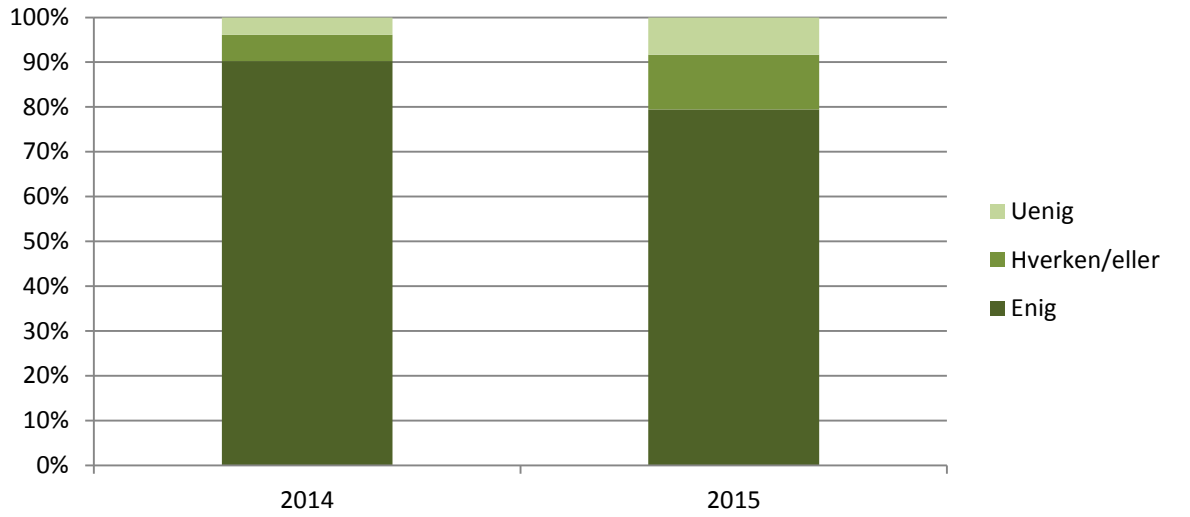

Figur 40: Den sikkerhedspolitiske situation i Ukraine reducerer Danmarks mulighed for at føre en aktivistisk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

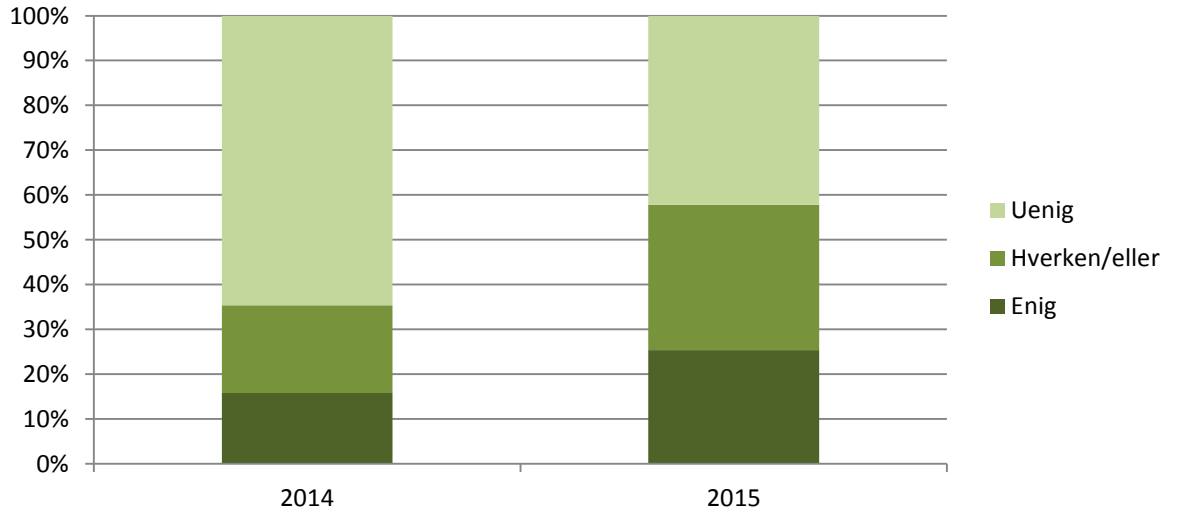

Figur 41: Danmark bør gentænke sin udenrigs- og sikkerhedspolitik som følge af begivenhederne i Ukraine. Procent.

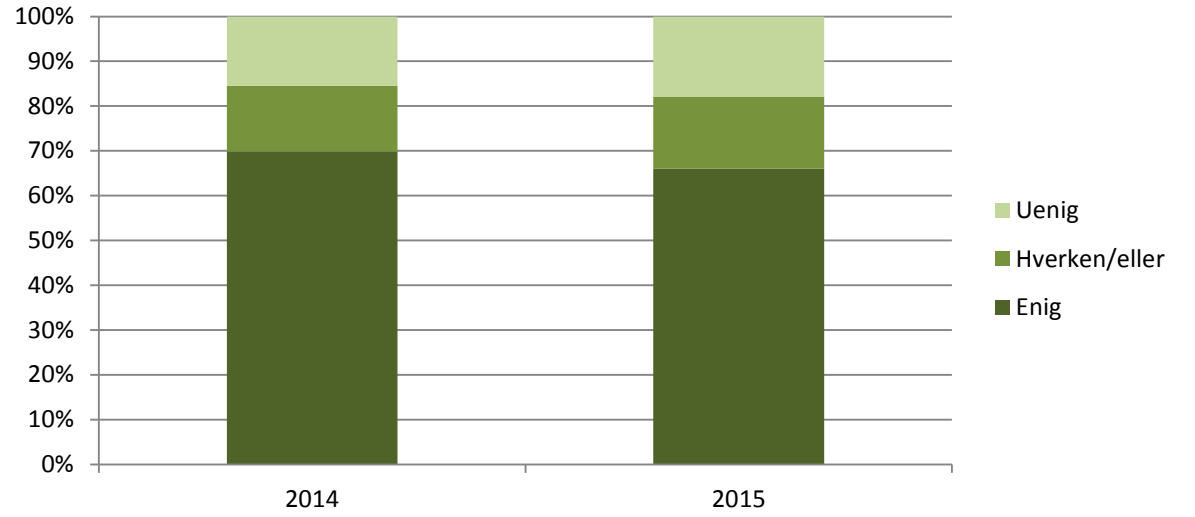

Figur 42: Danmark bør nedsætte en forsvarskommission som følge af begivenhederne i Ukraine. Procent.

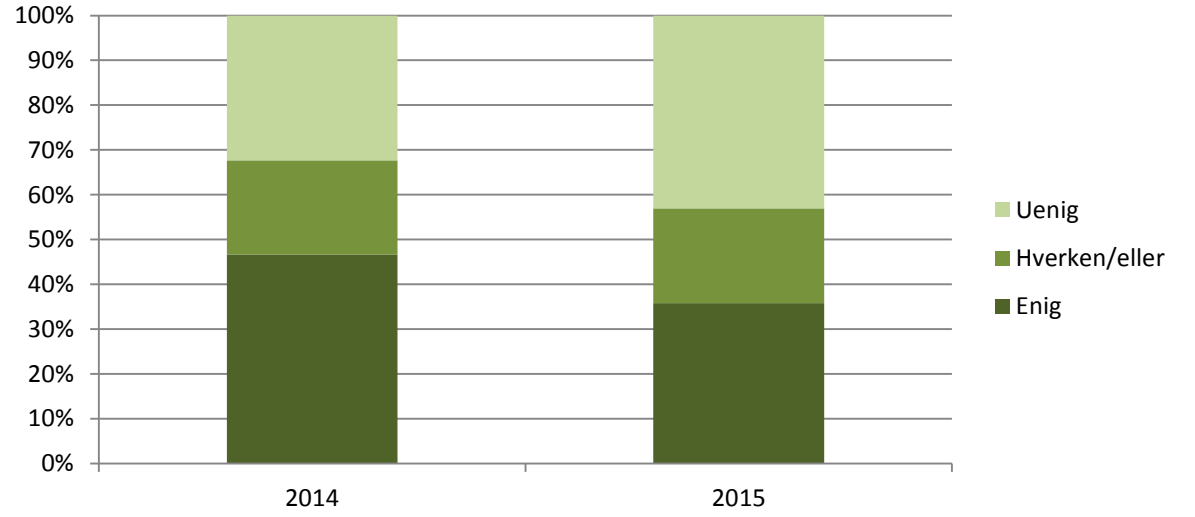

Figur 43. Danmark bør leve op til NATOs målsætning om, at medlemslandene bør bruge 2 procent af BNP på forsvaret. Procent.

Figur 44: Danmark bør i sin forsvarspolitik give høj prioritet til deltagelse i NATOs nyoprettede reaktionsstyrke. Procent.

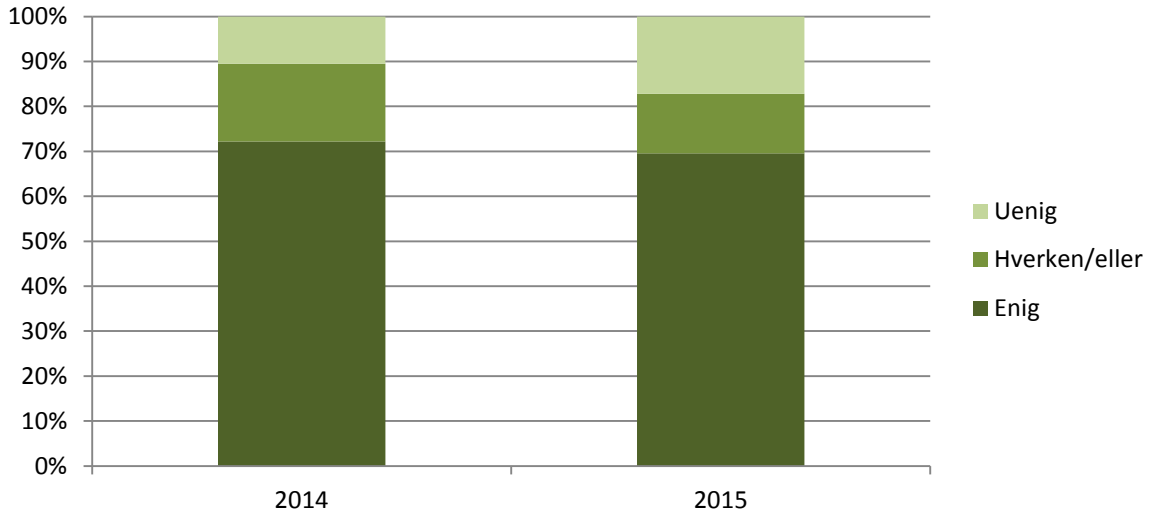

Figur 45: I hvilken grad respondenterne er enige i, at Grønland bør prioriteres højt i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

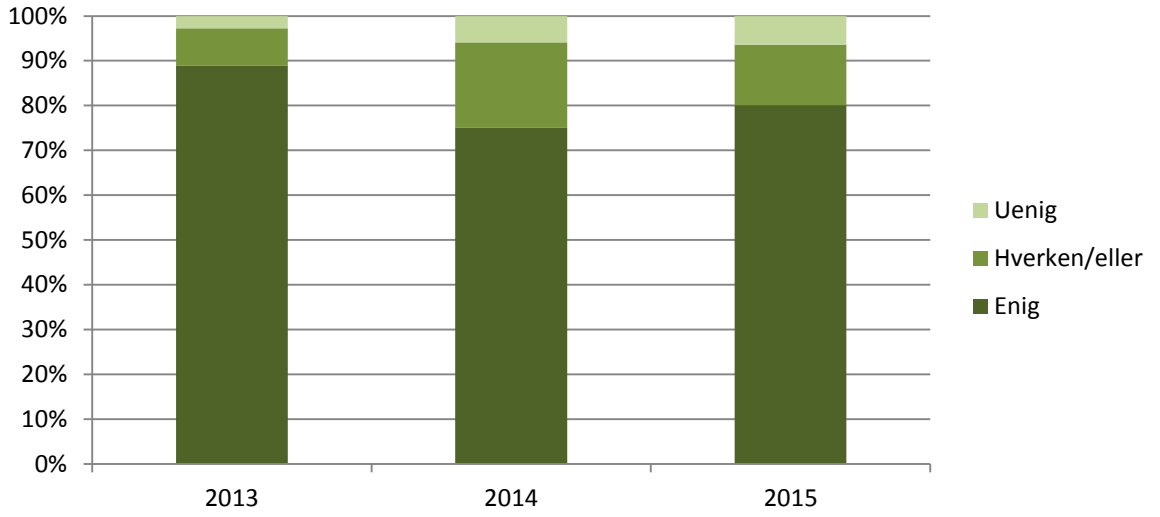

Figur 46: Vesten krise med Rusland vil skabe konflikt i Arktis. Procent.

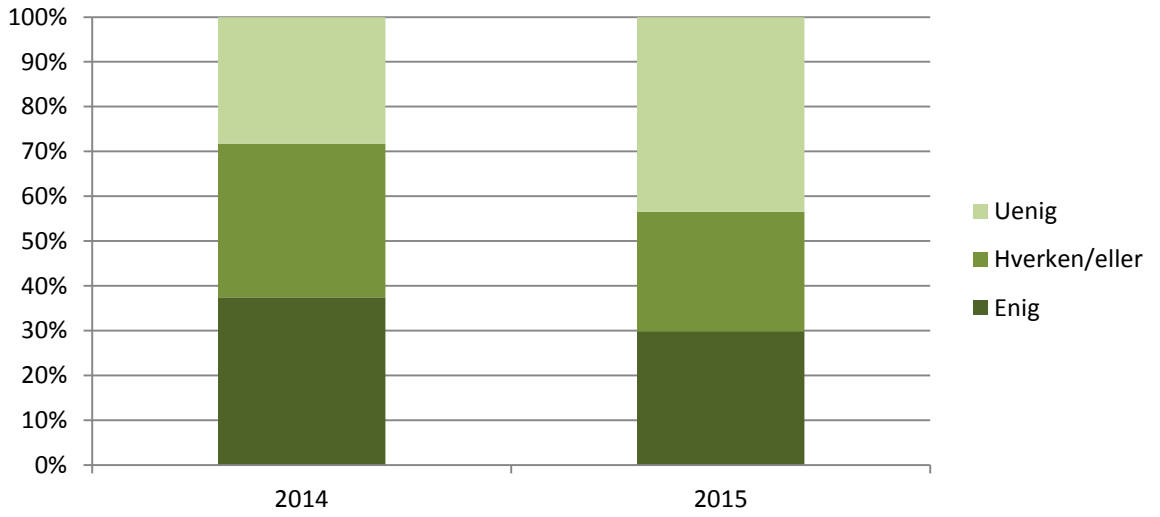

Figur 47: Rusland vil overholde bestemmelserne i UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea) vedr. havbunden i Arktis. Procent.

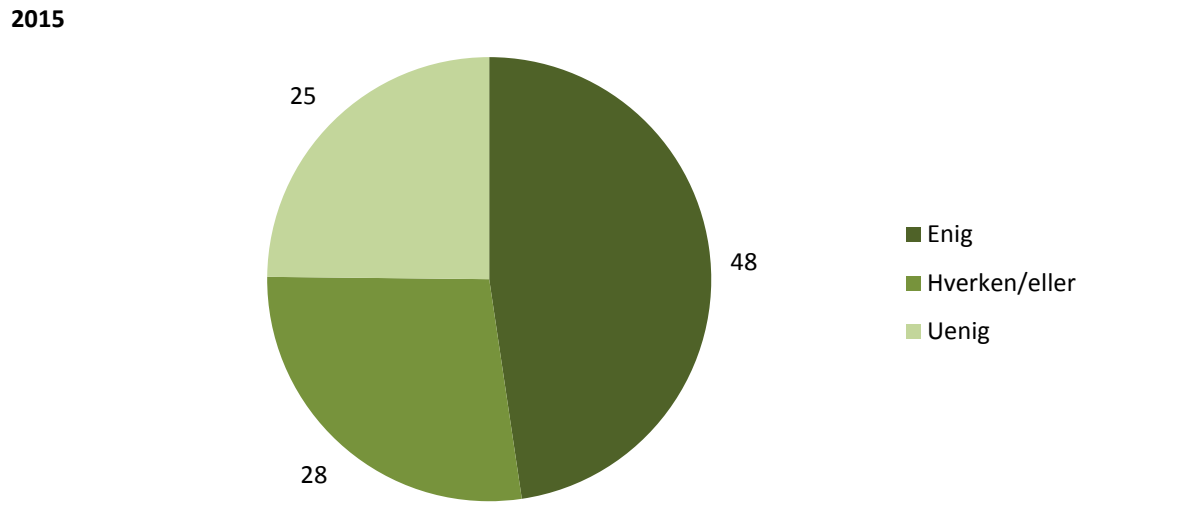

Figur 48: Grønland vil blive selvstændigt inden for 10 år. Procent.

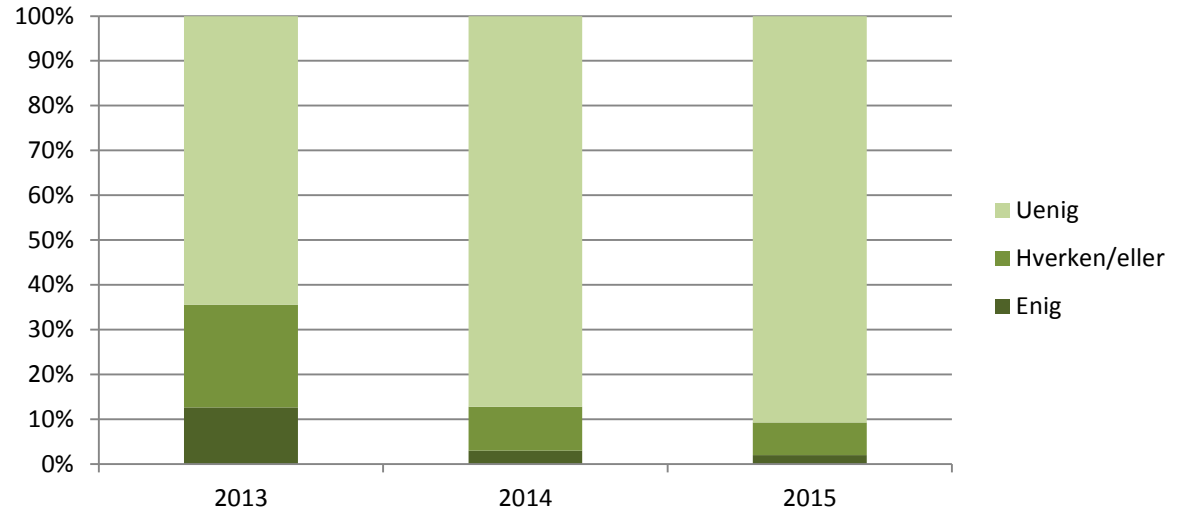

Figur 49: Grønland vil blive selvstændigt inden for 20 år. Procent.

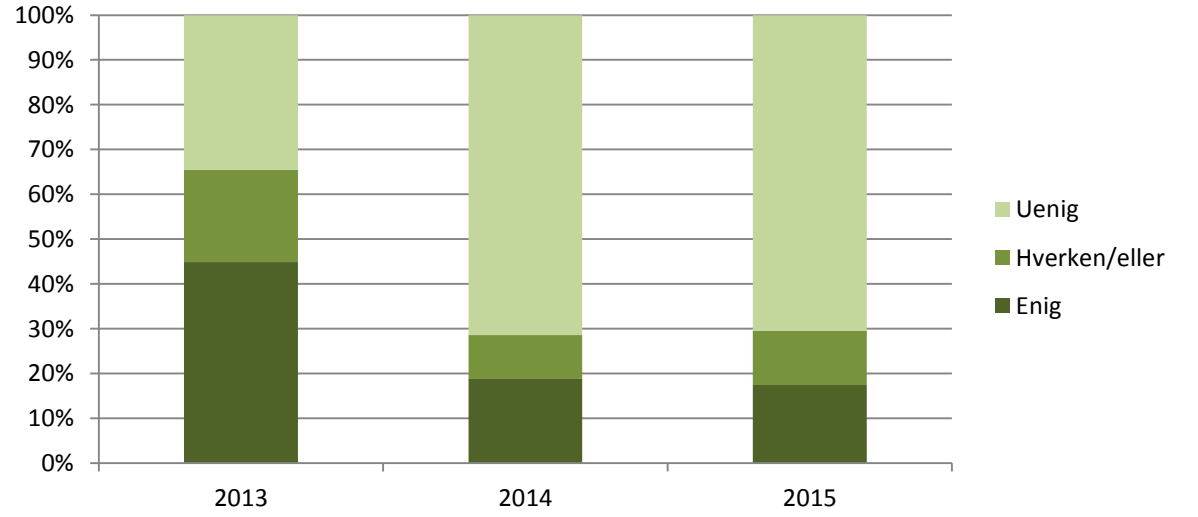

Figur 50: Grønland vil IKKE blive selvstændigt inden for 20 år. Procent.

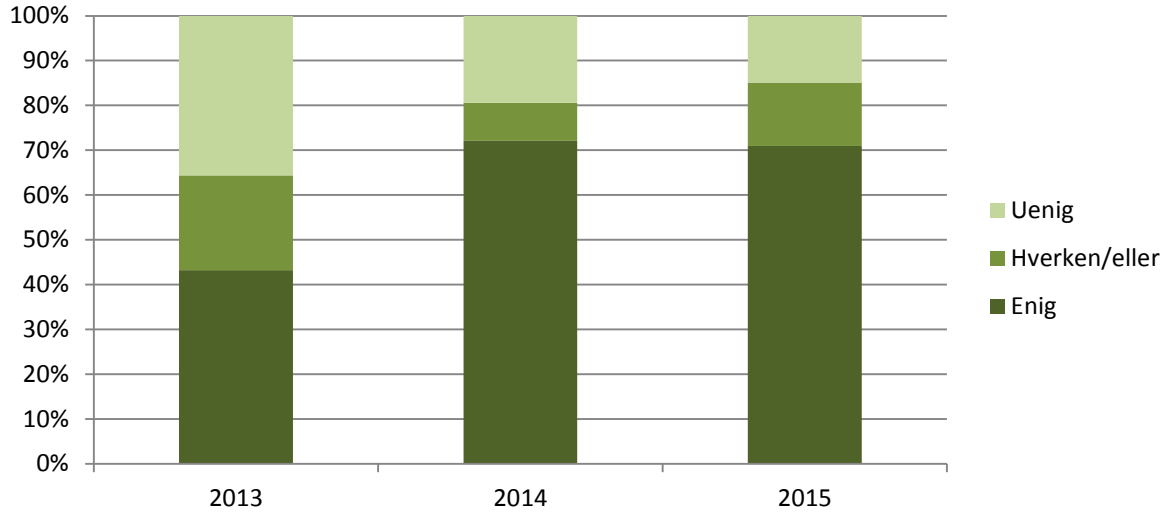

Figur 51: Migration (inklusive flygtningestrømme) udgør en strategisk udfordring for Danmark. Procent.

2015

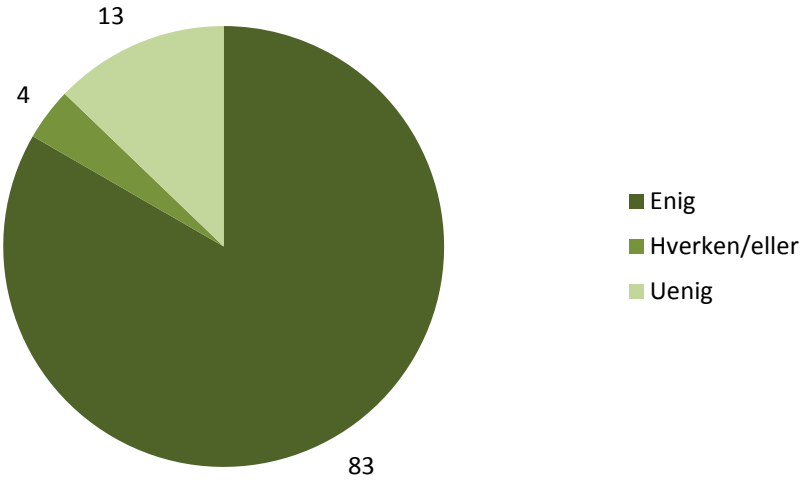

Figur 52: I hvilken grad respondenterne mener, at Danmark bør håndtere udfordringen fra migration (inklusive flygtningestrømme) ved hjælp af følgende redskaber. Procent.

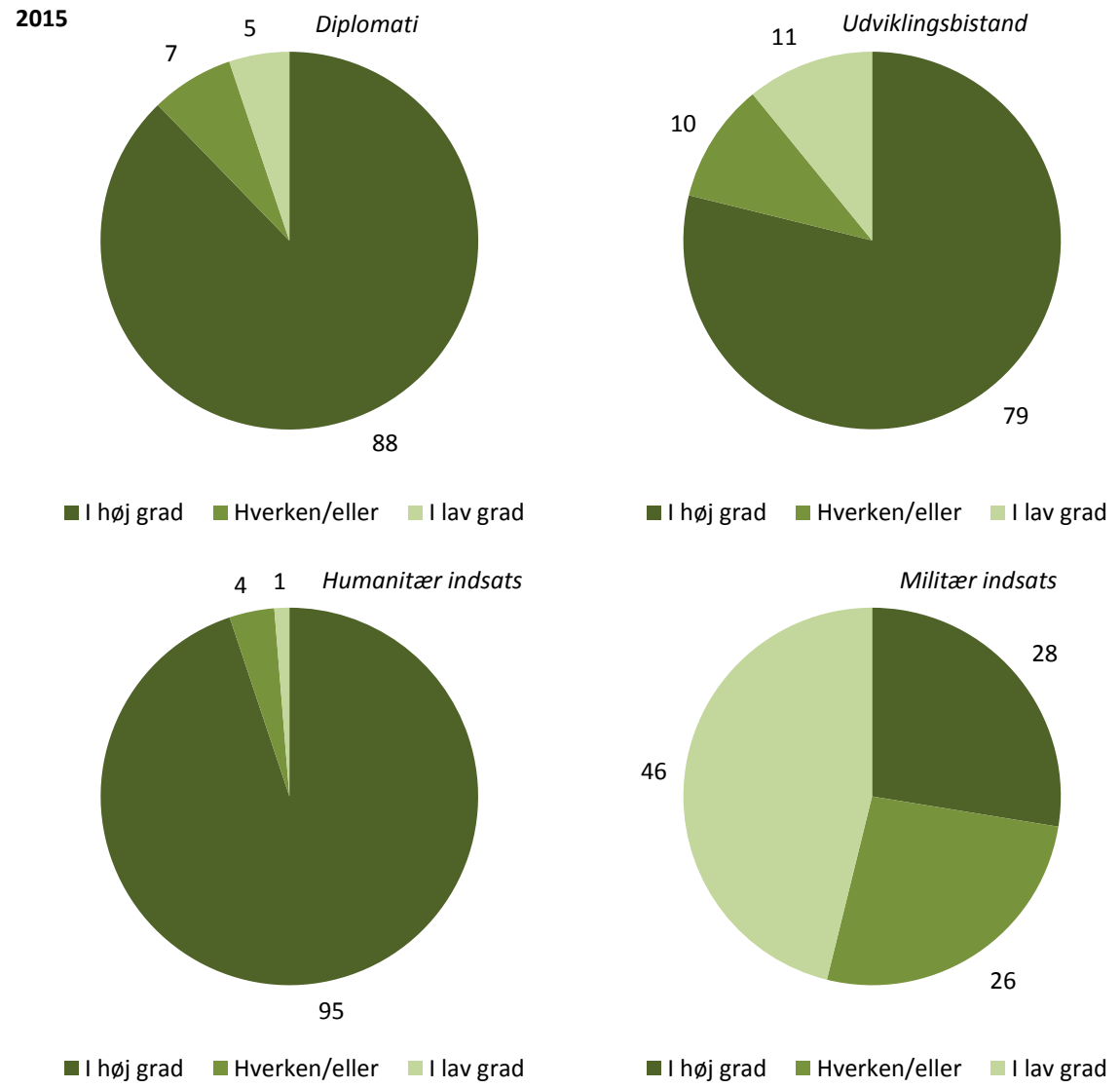

Figur 53: Der er et behov for øget samtænkning af redskaberne diplomati, udviklingsbistand, humanitær indsats og militær indsats med henblik på at håndtere den strategiske udfordring fra migration (inklusive flygtningestrømme). Procent.

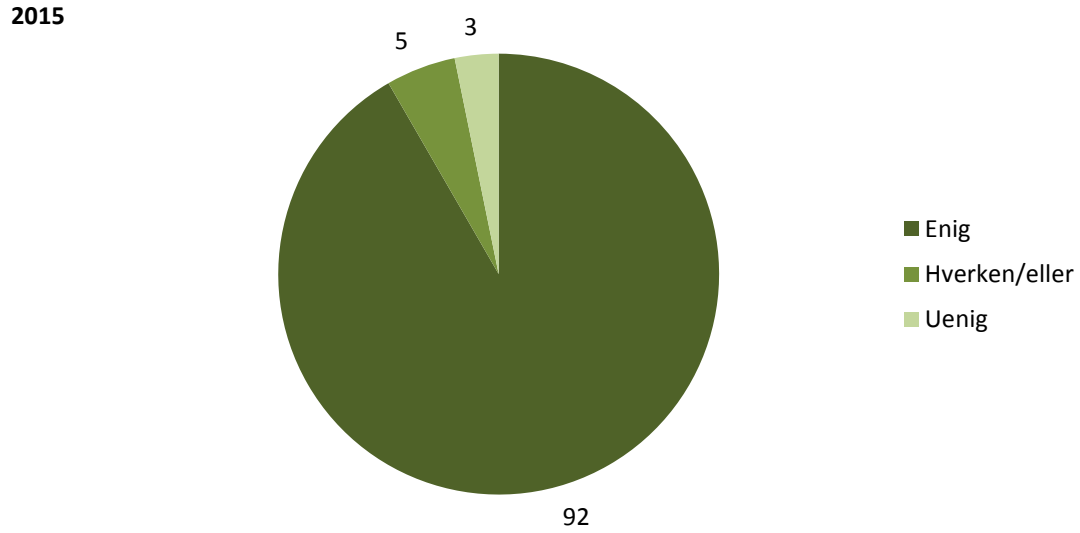

Figur 54: Der er et behov for, at verdenssamfundet øger sin evne til at gennemføre stabiliseringsindsatser og konfliktforebyggende indsatser. Procent.

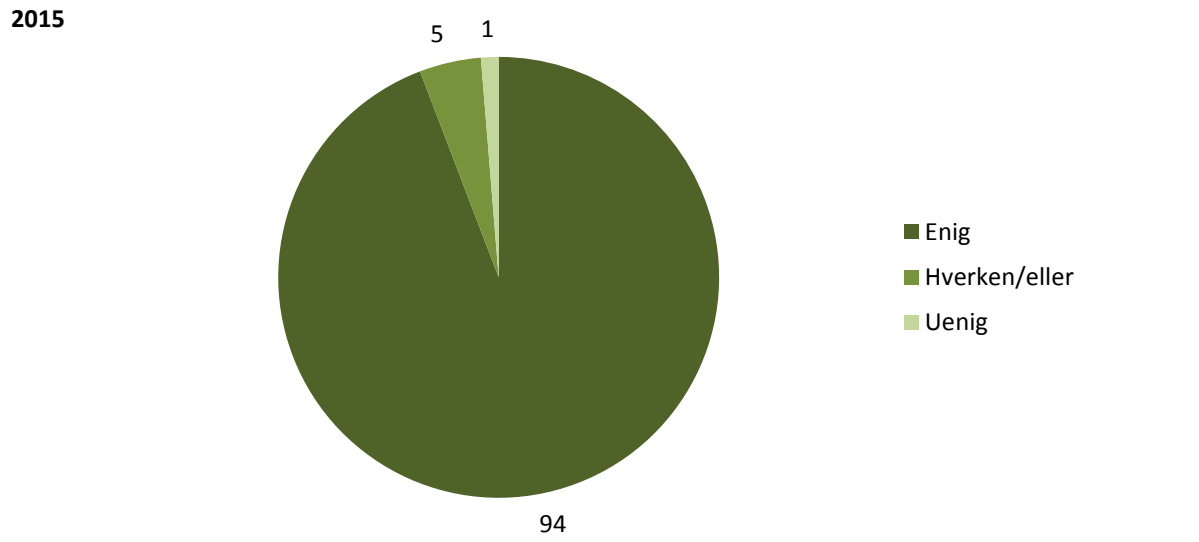

Figur 55: I hvor høj grad respondenterne mener, at stabiliseringsindsatser og konfliktforebyggende indsatser bør organiseres i regi af følgende organisationer. Procent.

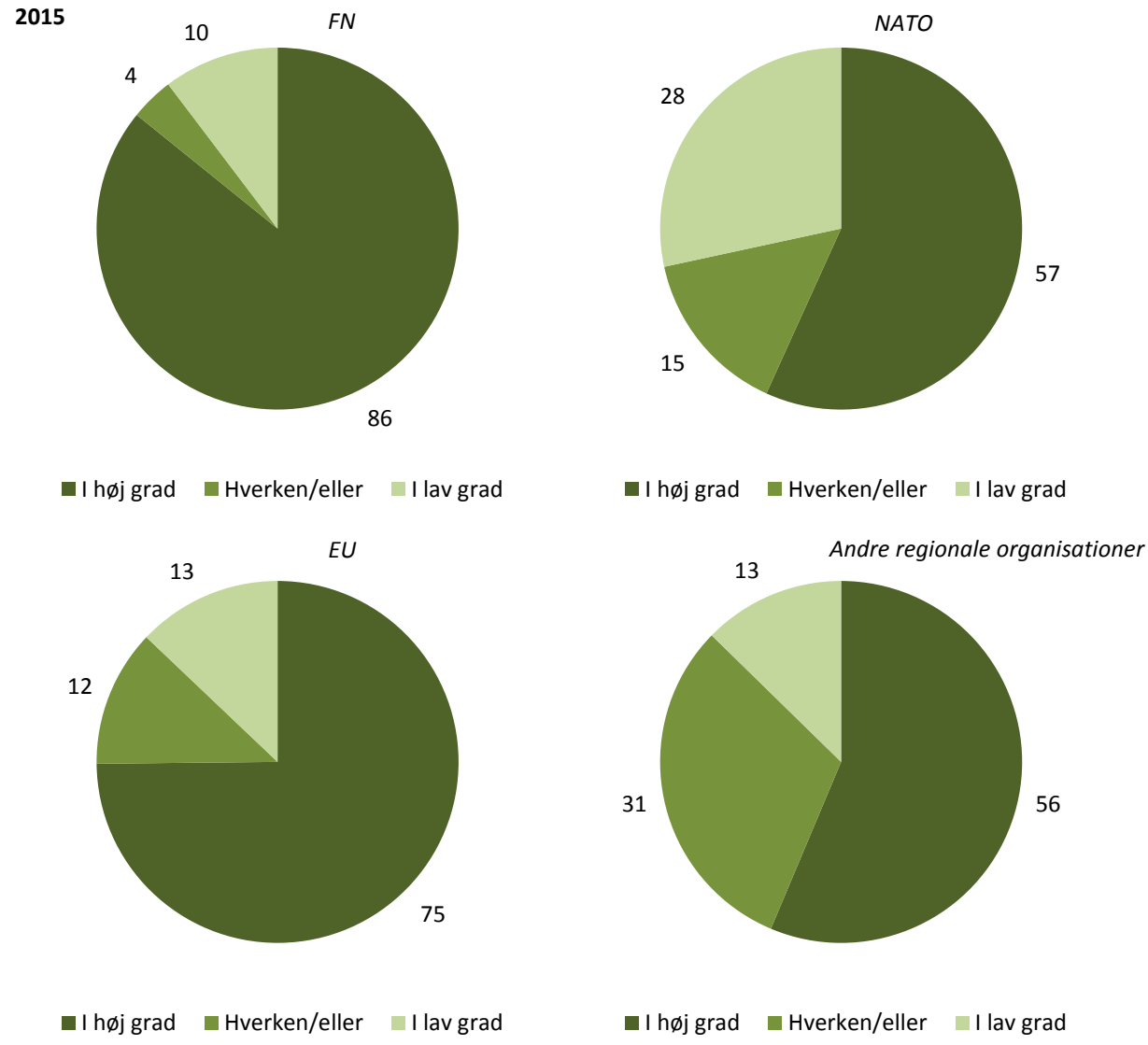

Figur 56: I hvor høj grad respondenterne mener, at VÆRDIER er en drivkraft i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

Figur 57: I hvor høj grad respondenterne mener, at INTERESSER er en drivkraft i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Procent.

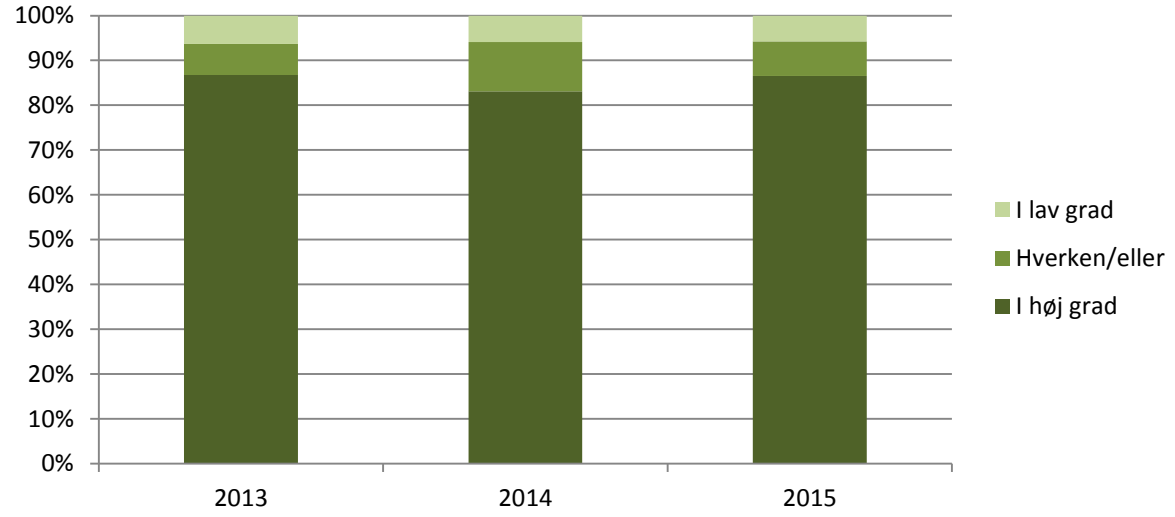

3.2: Danmarks forsvars- og sikkerhedspolitik

Figur 58a: I hvilken grad respondenterne mener, at nedenstående forhold udgør en trussel mod Danmark. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[2]

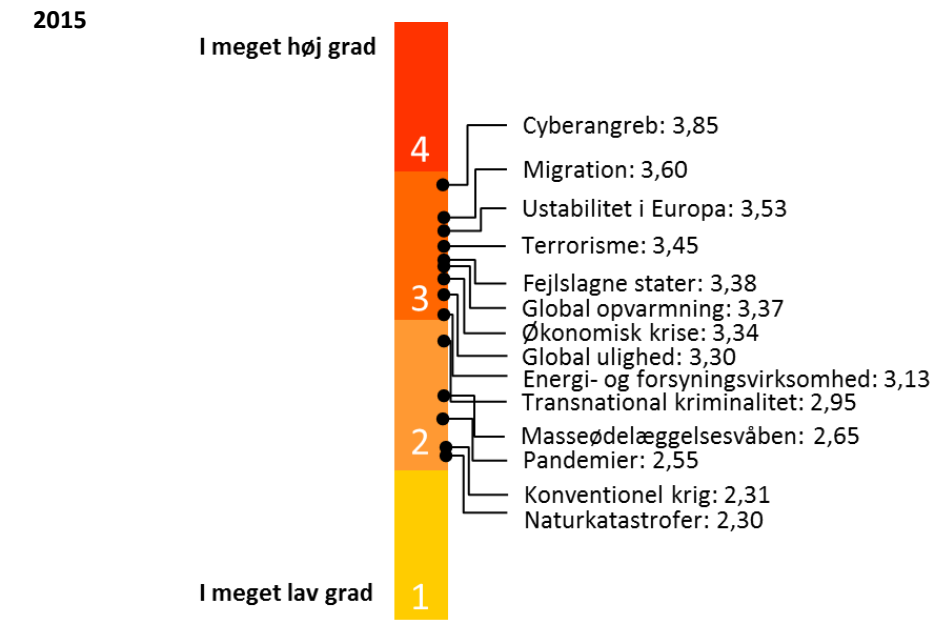

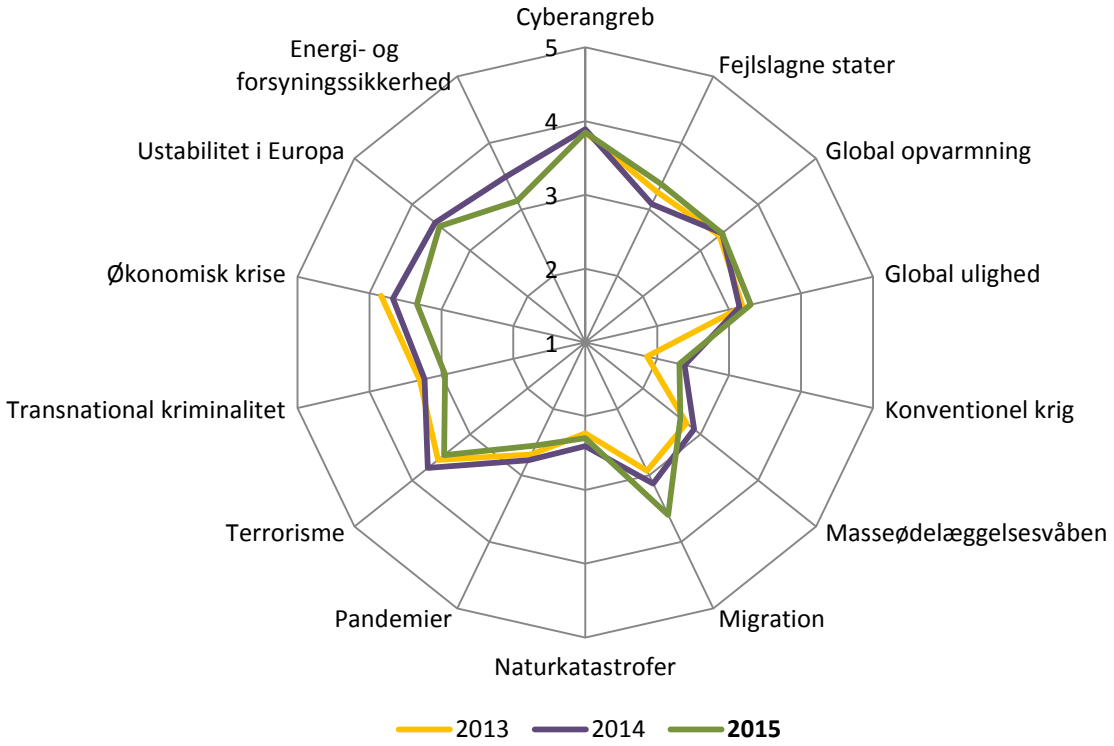

Figur 58b: I hvilken grad respondenterne mener, at nedenstående forhold udgør en trussel mod Danmark. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[3]

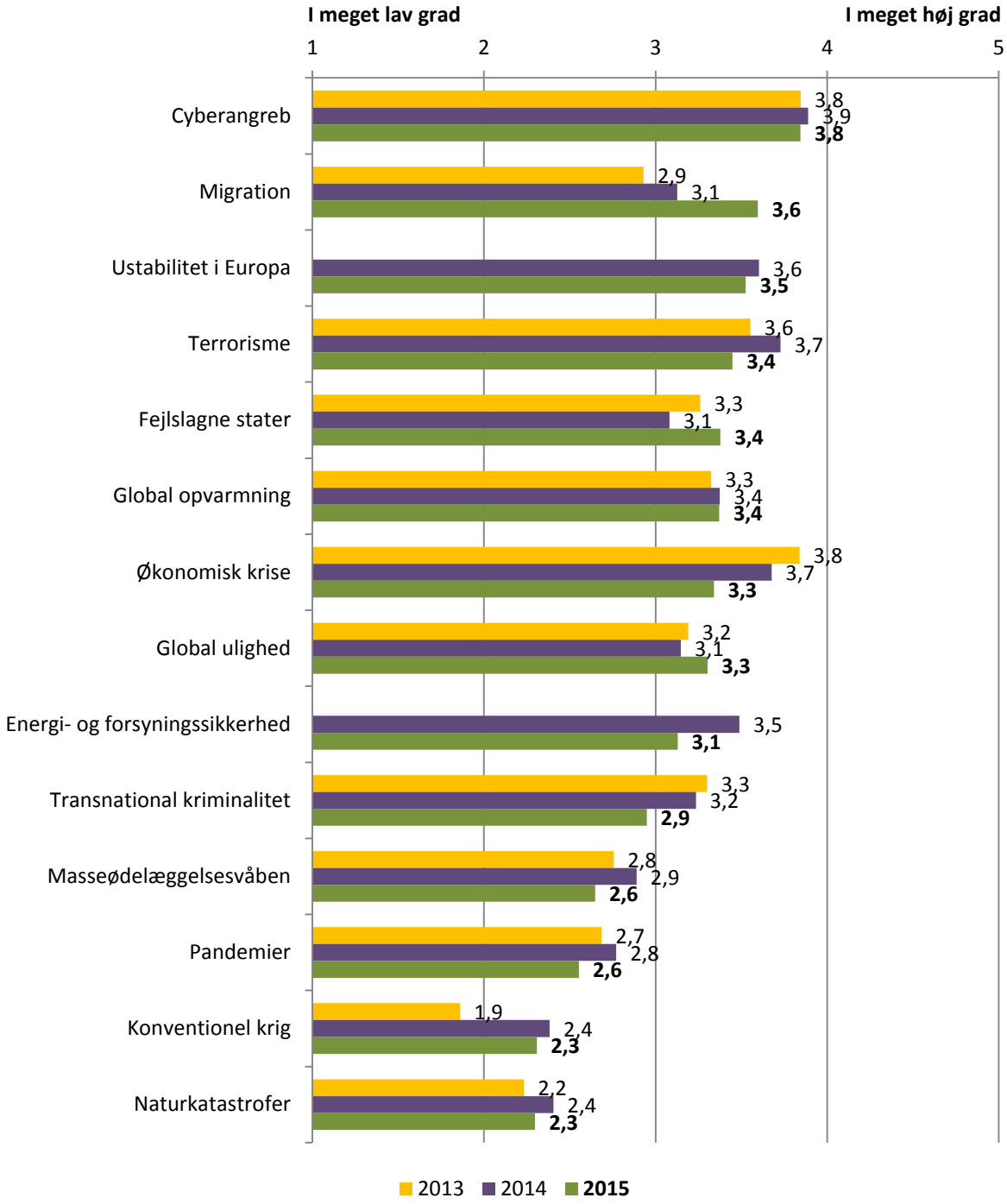

Figur59a: I hvilken grad respondenterne mener, at det danske forsvar har fordel af at operere sammen med følgende lande? 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[4]

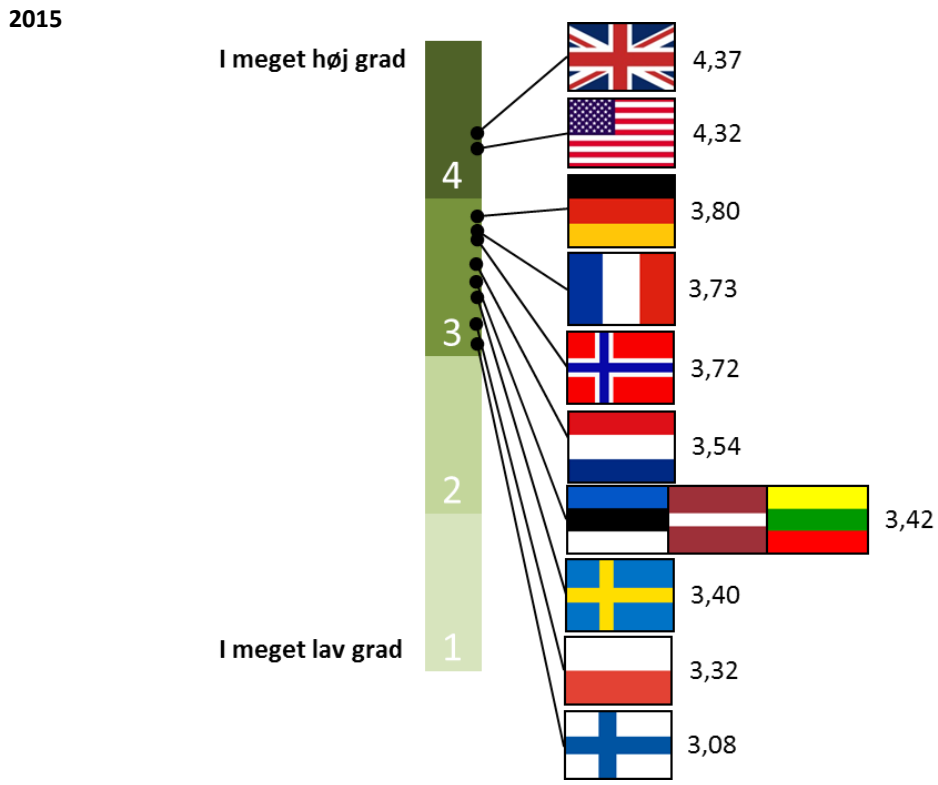

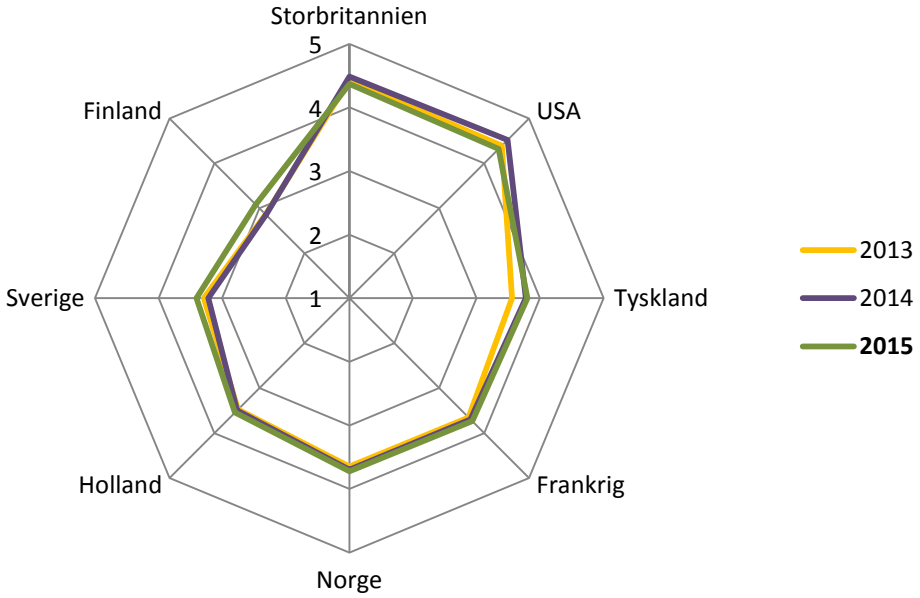

Figur 59b: I hvilken grad respondenterne mener, at det danske forsvar har fordel af at operere sammen med følgende lande? 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[5]

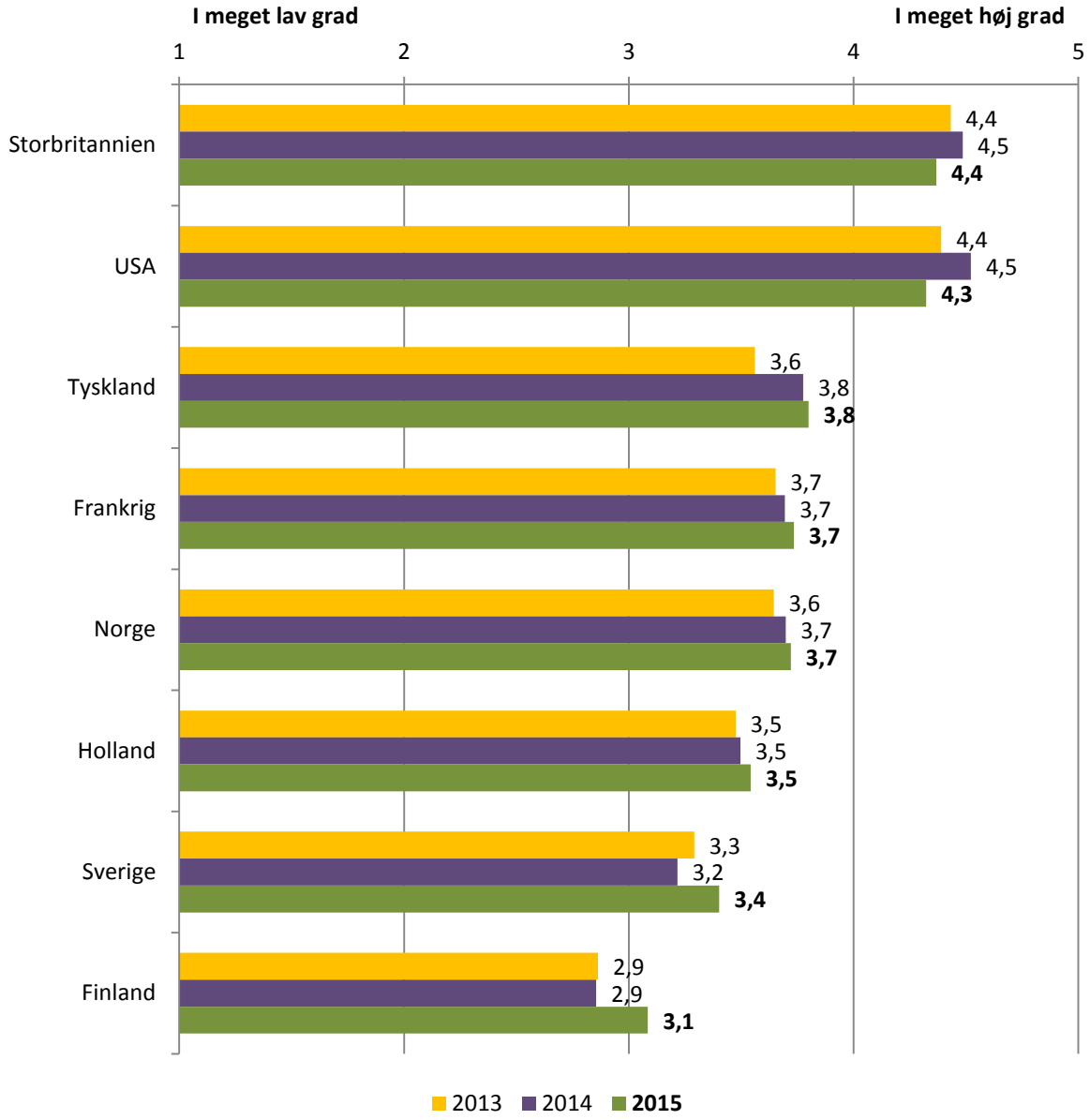

Figur 60: I hvilken grad respondenterne mener, at det danske EU-forsvarsforbehold bør afskaffes. Procent.

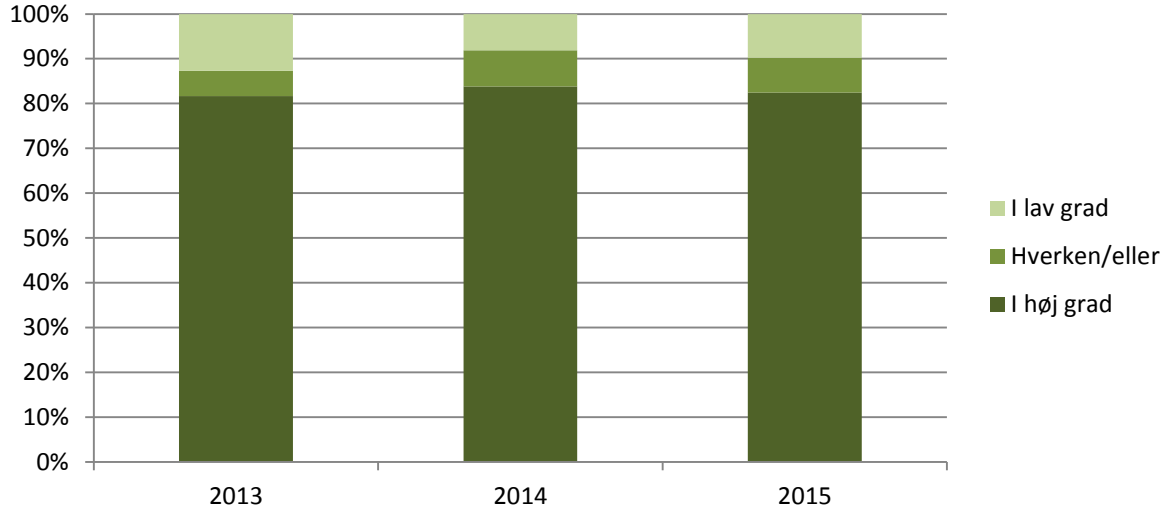

Figur 61: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at det er en rigtig beslutning, at Danmark deltager i denne koalition. Procent.

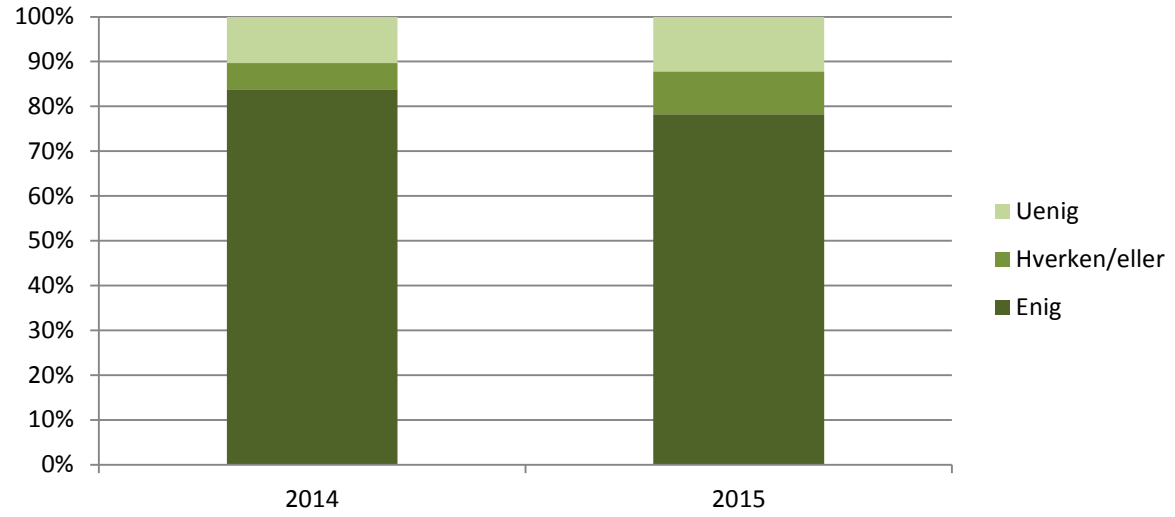

Figur 62: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at det er en rigtig beslutning, at Danmark bidrager med 120 soldater til militær kapacitetsopbygning i Irak. Procent.

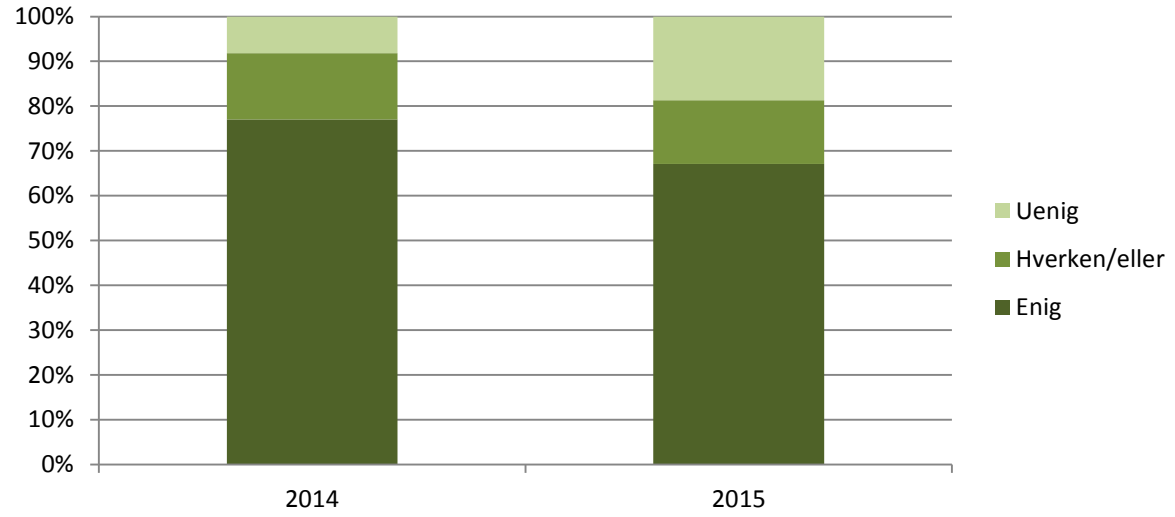

Figur 63: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at Danmark også bør bidrage med konventionelle landtropper, hvis der bliver anmodet om det. Procent.

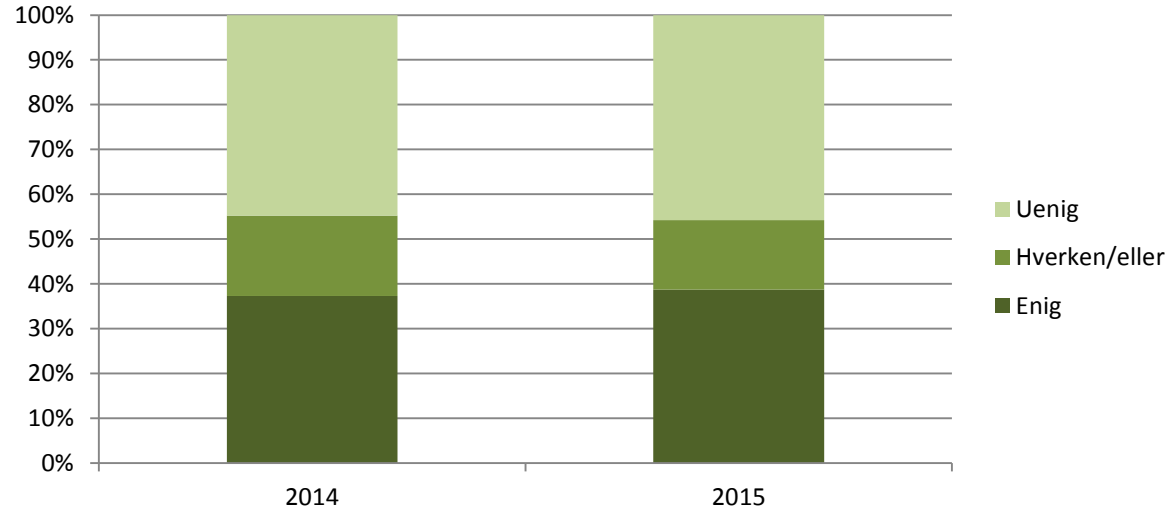

Figur 64: Danmark deltager som en del af en koalition, der skal bekæmpe Islamisk Stat (IS). Hvorvidt respondenterne er enige i, at Danmark bør øge sin humanitære bistand. Procent.

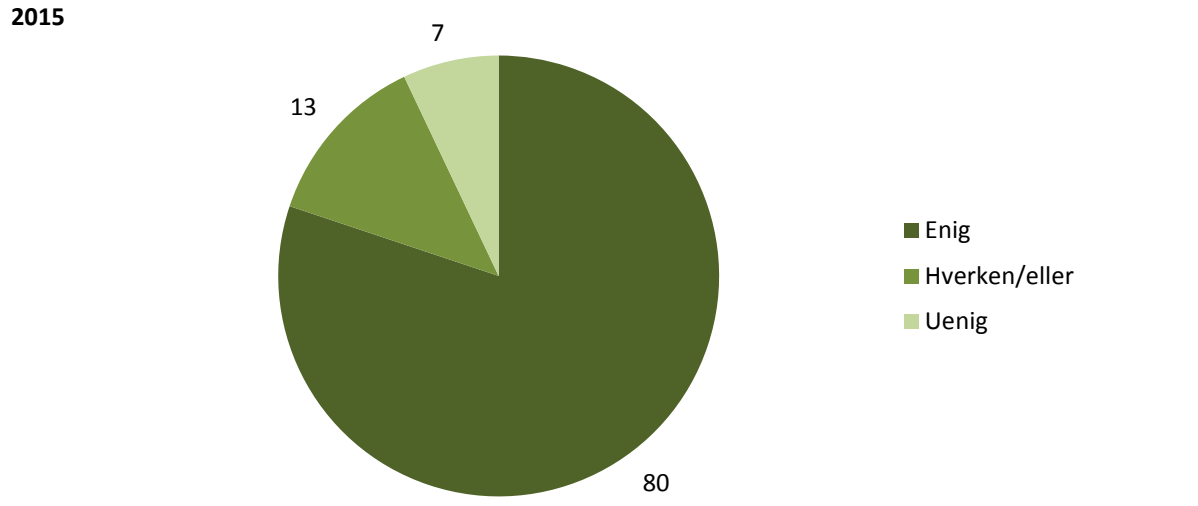

Figur 65: En række lande, herunder USA og Frankrig, har besluttet at intervenere i Syrien for at bekæmpe IS. Hvorvidt respondenterne er enige i, at det er nødvendigt at intervenere i Syrien for at bekæmpe IS. Pct.

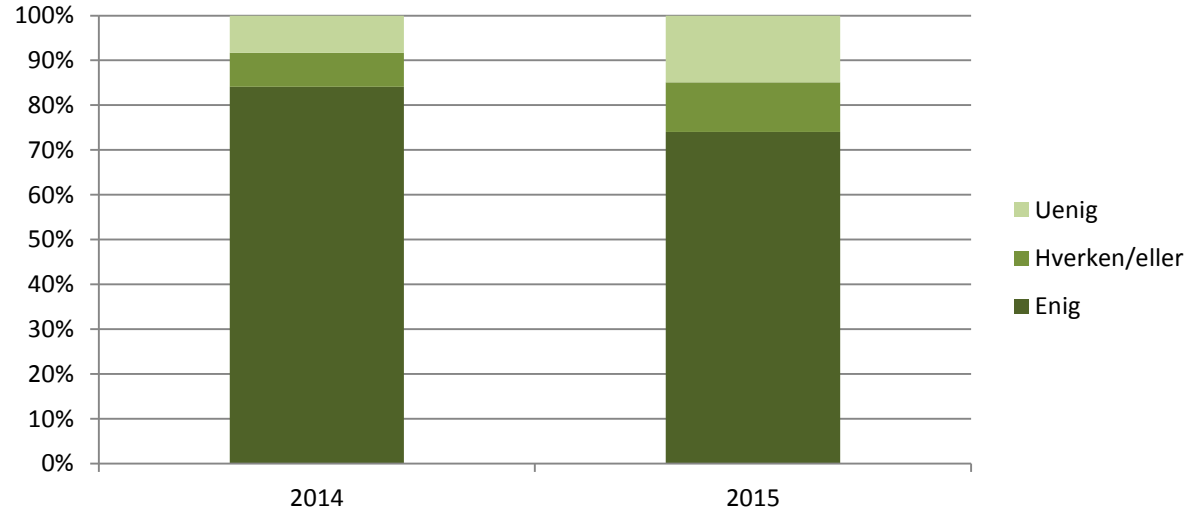

Figur 66: Hvorvidt respondenterne er enige i, at Danmark også bør deltage i militære aktioner i Syrien. Pct.

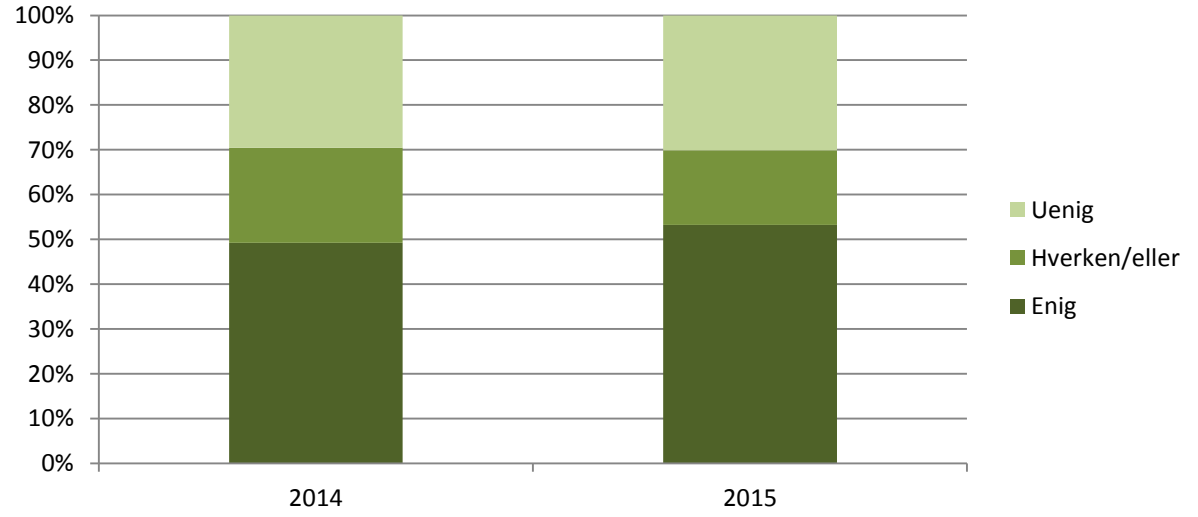

Figur 67: Hvorvidt respondenterne er enige i, at Vestens krise med Rusland vil reducere muligheden for at intervenere i Syrien med henblik på at bekæmpe IS. Procent.[6]

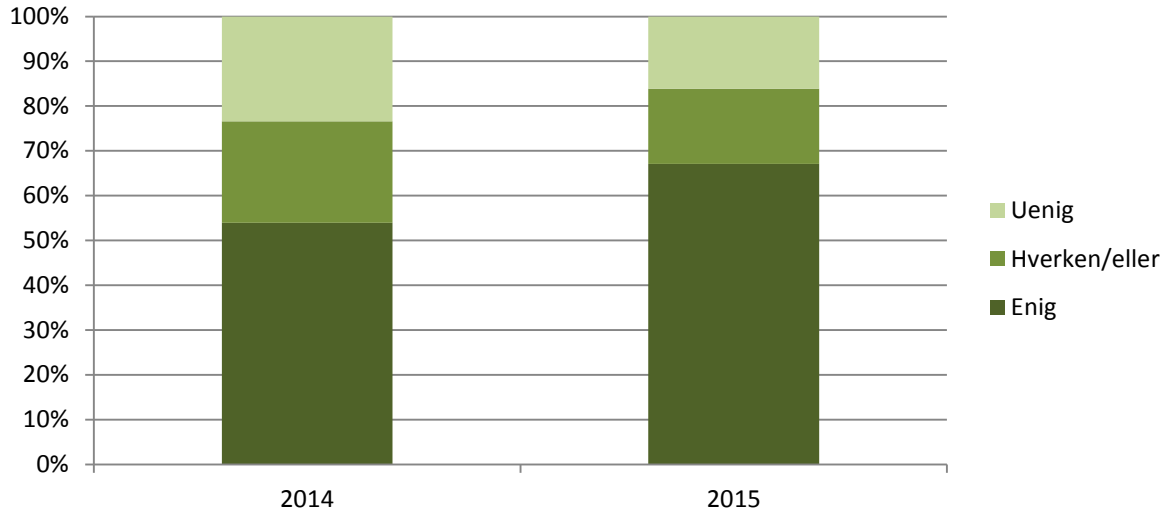

Figur 68: Hvorvidt respondenterne er enige i, at Ruslands nylige engagement i Syrien fremskynder en forhandlingsløsning på konflikten i Syrien. Procent.

2015

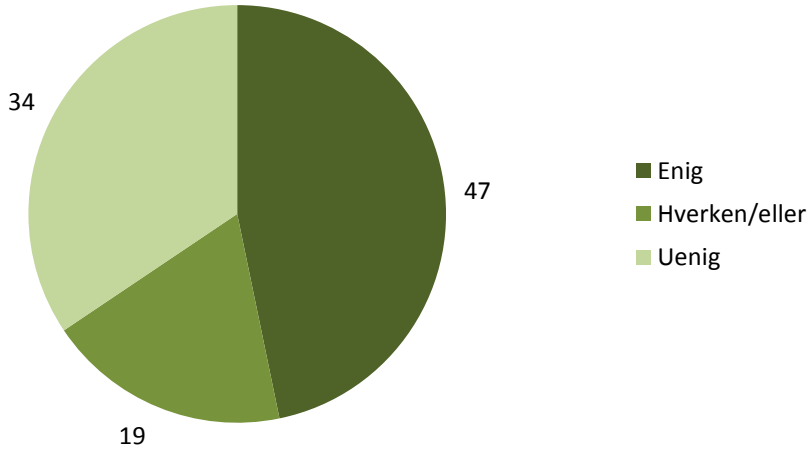

Figur 69a: I hvilken grad respondenterne mener, at forsvaret har behov for at udvikle sine kapaciteter på en række områder inden for de næste fem år, for at kunne imødegå nye trusler. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[7]

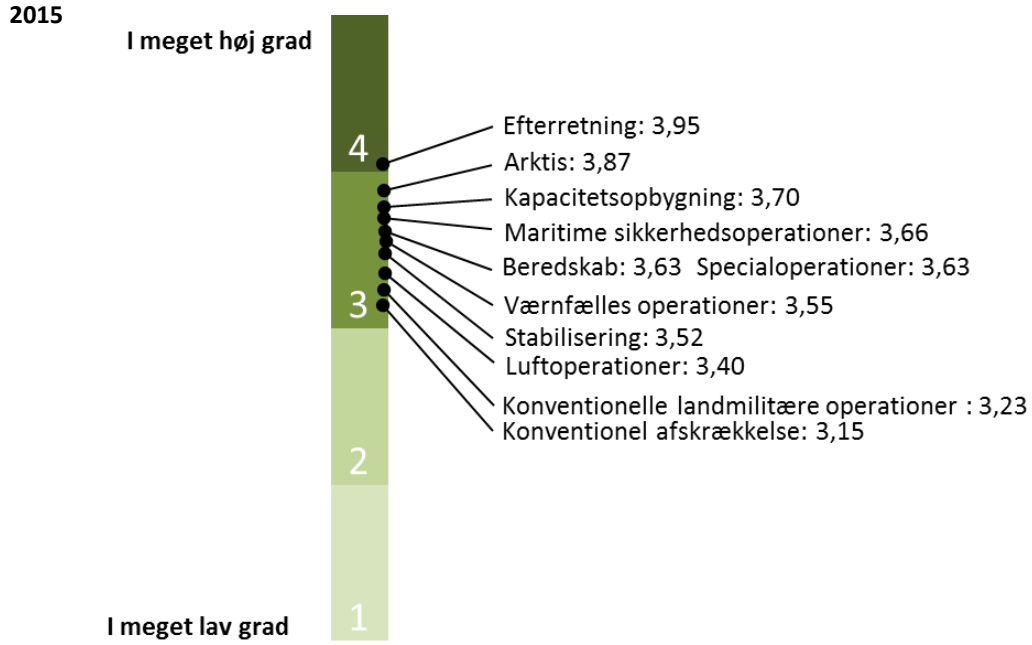

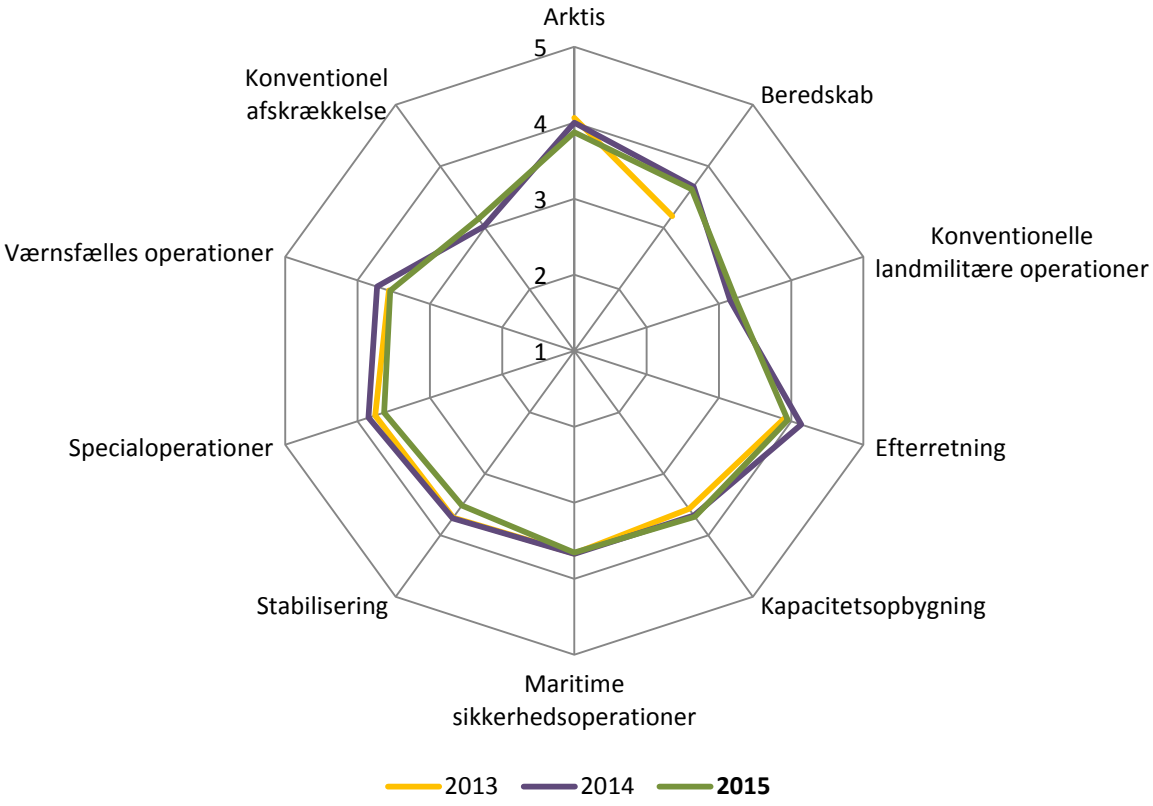

Figur 69b: I hvilken grad respondenterne mener, at forsvaret har behov for at udvikle sine kapaciteter på en række områder inden for de næste fem år, for at kunne imødegå nye trusler. 5=i meget høj grad, 1=i meget lav grad. Gennemsnit.[8]

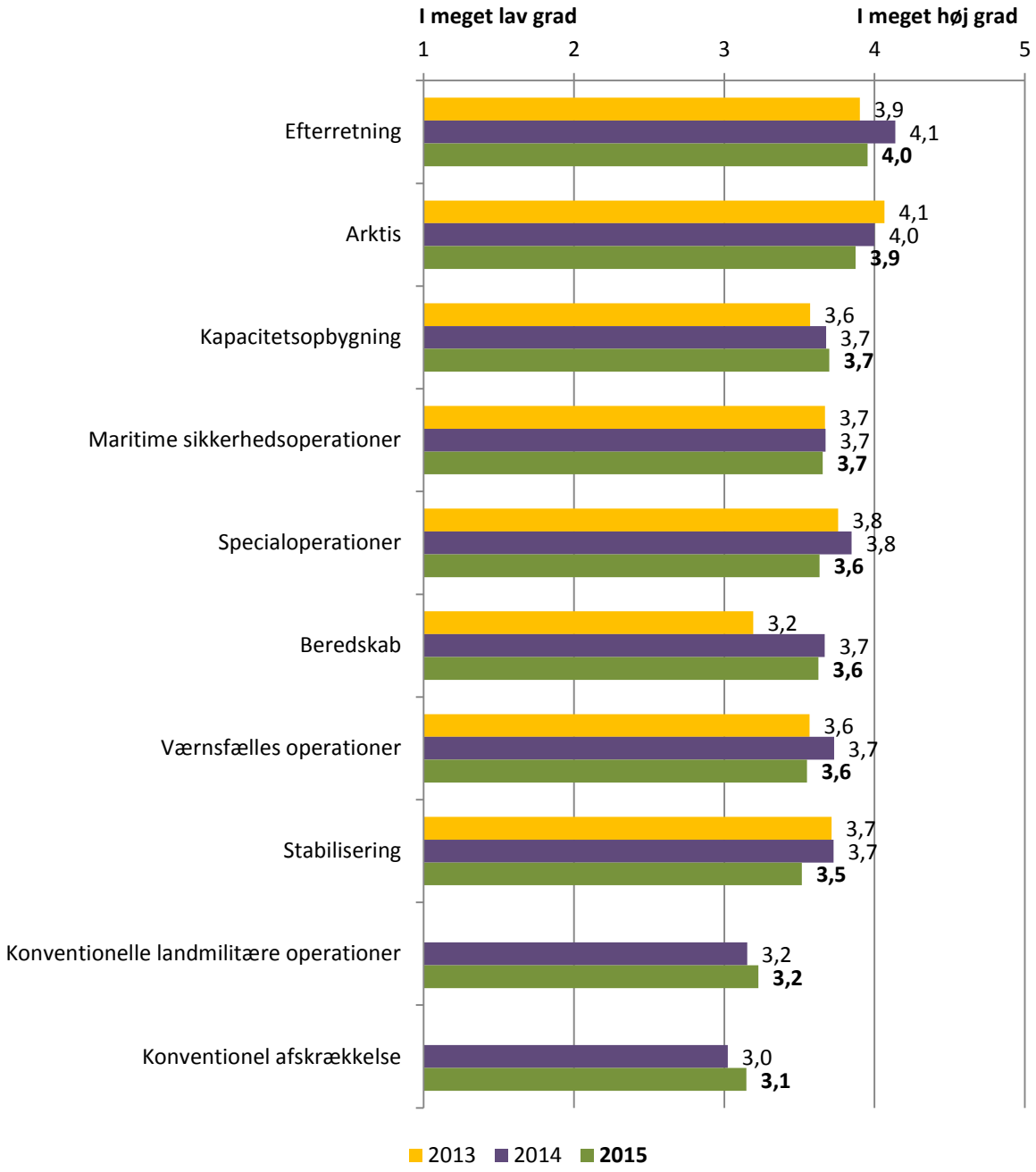

Figur 70: Regeringen har besluttet at nedlægge Irak-kommissionen. Hvorvidt respondenterne er enige i, at det var en rigtig beslutning. Procent.

2015

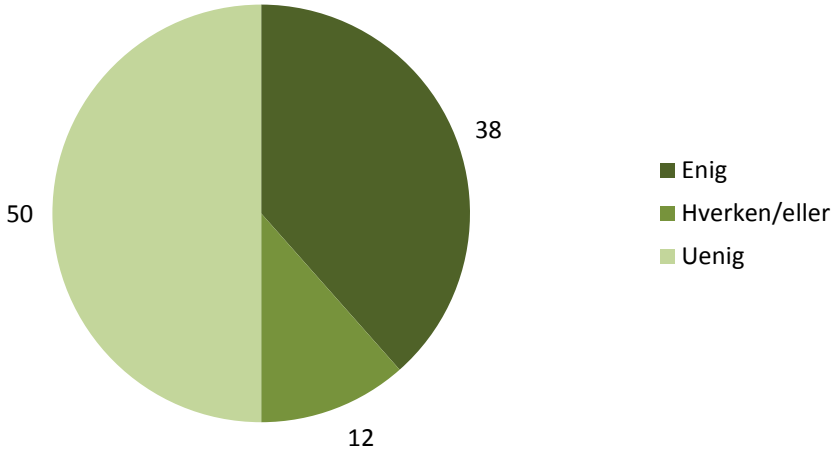

Figur 71. Hvorvidt respondenterne mener, at materialet fra den nedlagte Irak-kommission bør offentliggøres. Procent.

2015

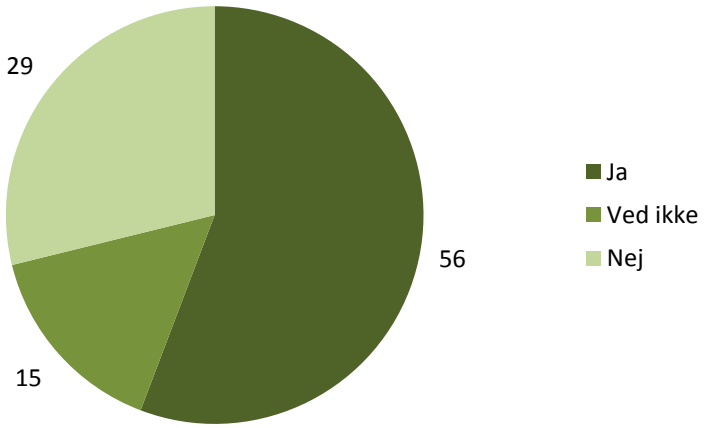

Figur 72: Hvorvidt respondenterne mener, at der er et behov for at foretage en bredere evaluering af det danske engagement i Irak og Afghanistan. Procent.

2015

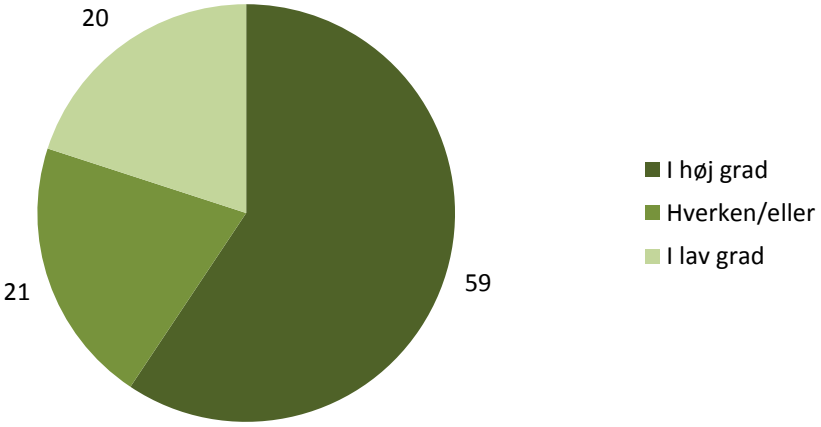

Figur 73: I hvilken grad respondenterne mener, at følgende områder bør evalueres. Procent.

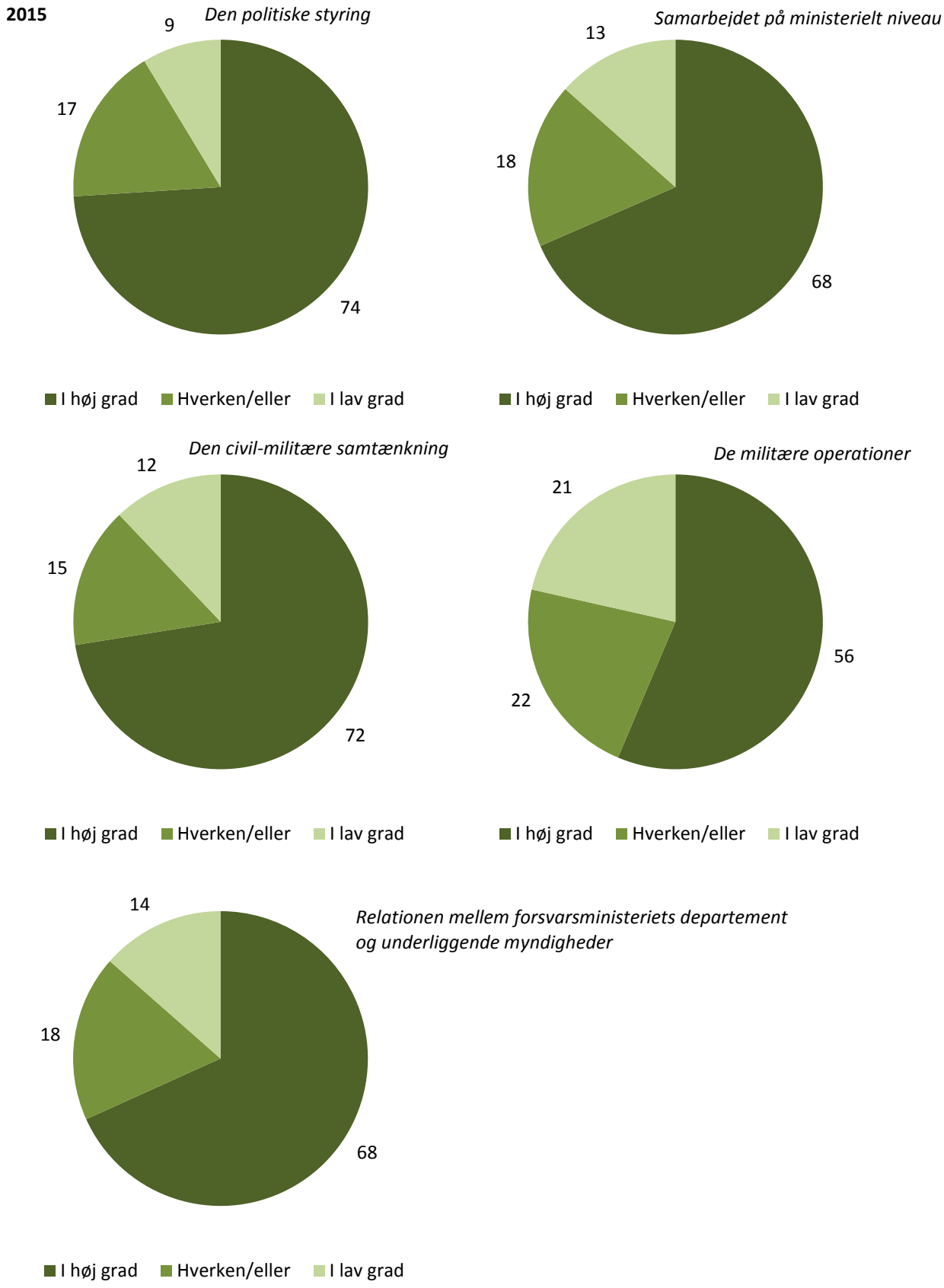

Figur 74: Respondenternes vurdering af strategiske, militære, økonomiske og industrielle forholds betydning i beslutningen om typevalg af kampfly. Hhv. egen normative førsteprioritet (grøn) og hvad de mener vil blive førsteprioriteten i den endelige beslutning (grå). 2015. Procent.

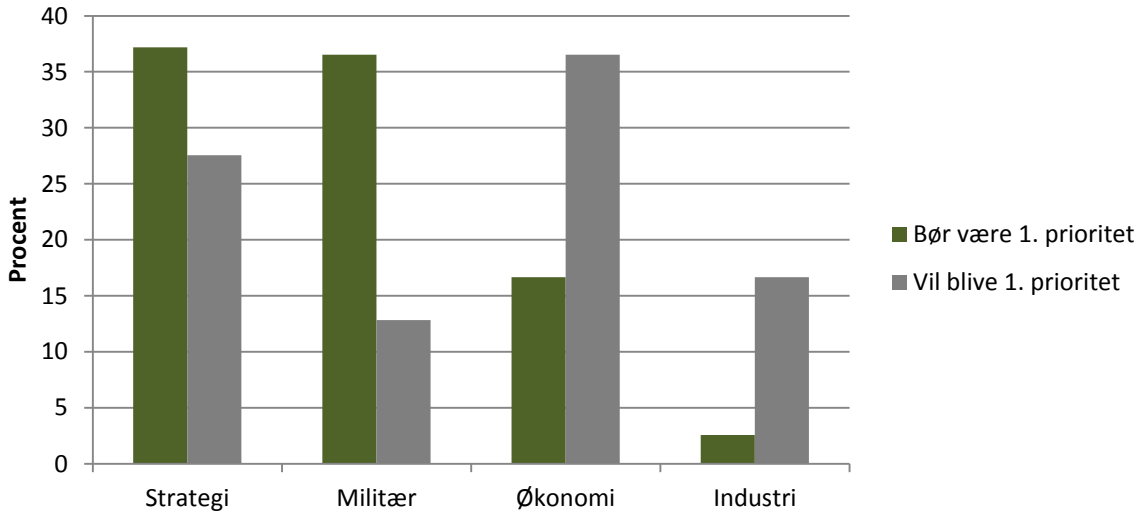

Figur 75: Respondenternes vurdering af strategiske, militære, økonomiske og industrielle forholds betydning i beslutningen om typevalg af kampfly. Hhv. egen normative andenprioritet (grøn) og hvad de mener vil blive andenprioriteten i den endelige beslutning (grå). 2015. Procent.

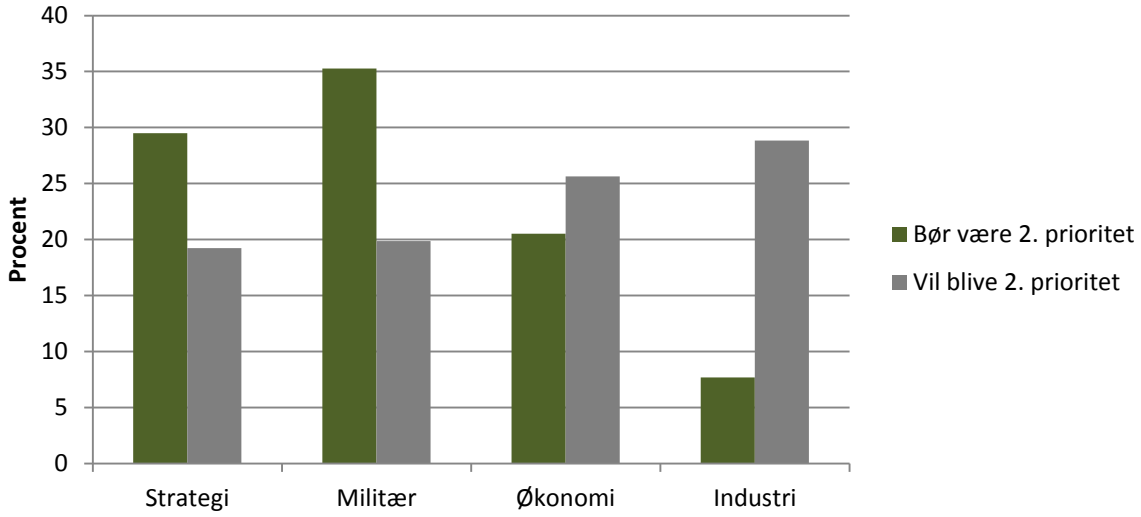

Figur 76: Respondenternes vurdering af strategiske, militære, økonomiske og industrielle forholds betydning i beslutningen om typevalg af kampfly. Hhv. egen normative tredjeprioritet (grøn) og hvad de mener vil blive tredjeprioriteten i den endelige beslutning (grå). 2015. Procent.

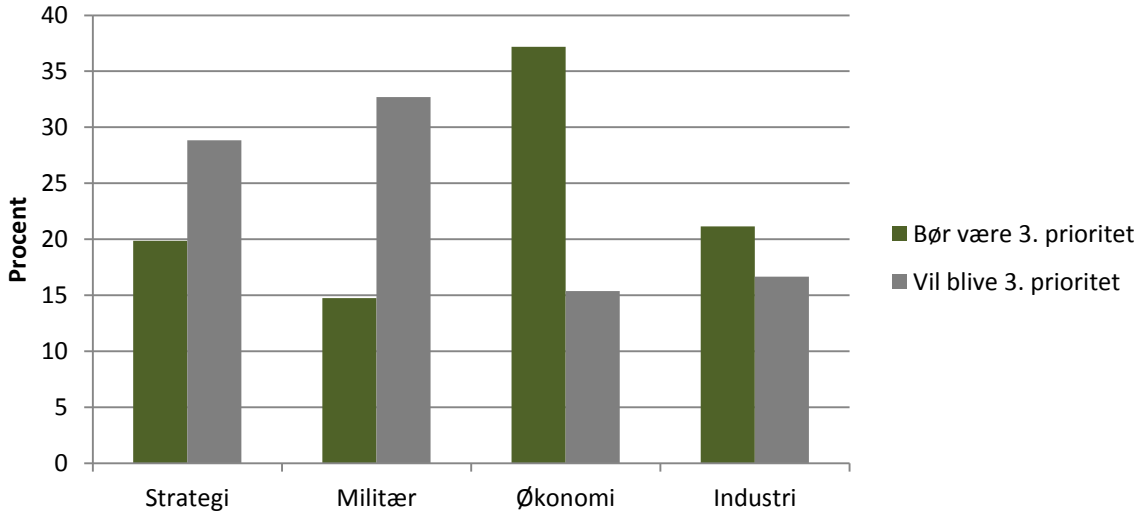

Figur 77: Respondenternes vurdering af strategiske, militære, økonomiske og industrielle forholds betydning i beslutningen om typevalg af kampfly. Hhv. egen normative fjerdeprioritet (grøn) og hvad de mener vil blive fjerdeprioriteten i den endelige beslutning (grå). 2015. Procent.

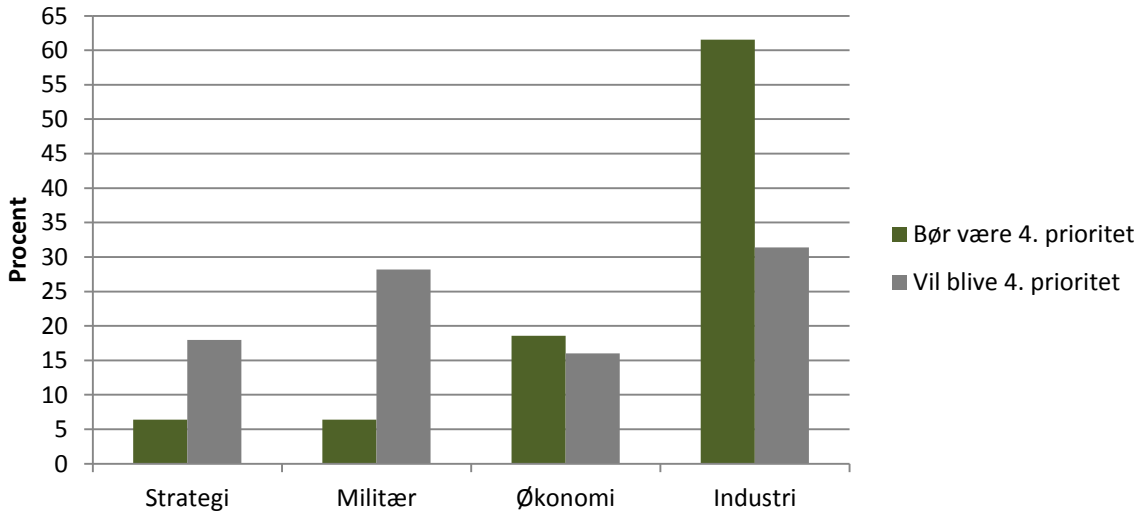

Figur 78: Hvor mange procent af respondenterne, der mener, at strategiske, militære, økonomiske og industrielle forhold BØR VÆRE hhv. 1., 2., 3., 4. prioritet eller lige vigtige i beslutningen om typevalg af kampfly. 2015. Procent.

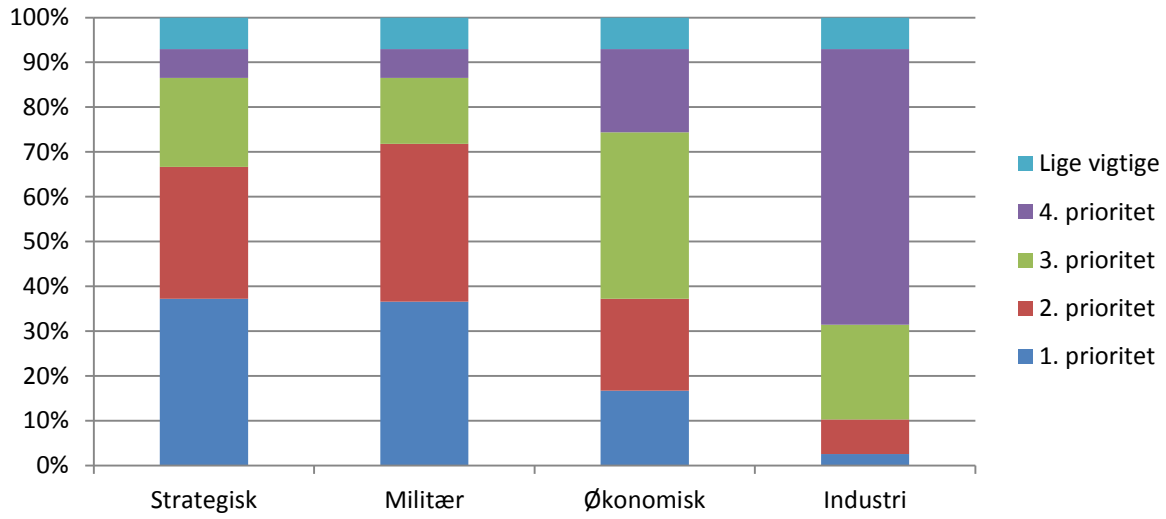

Figur 79: Hvor mange procent af respondenterne, der mener, at strategiske, militære, økonomiske og industrielle forhold VIL BLIVE hhv. 1., 2., 3., 4. prioritet eller lige vigtige i beslutningen om typevalg af kampfly. 2015. Procent.

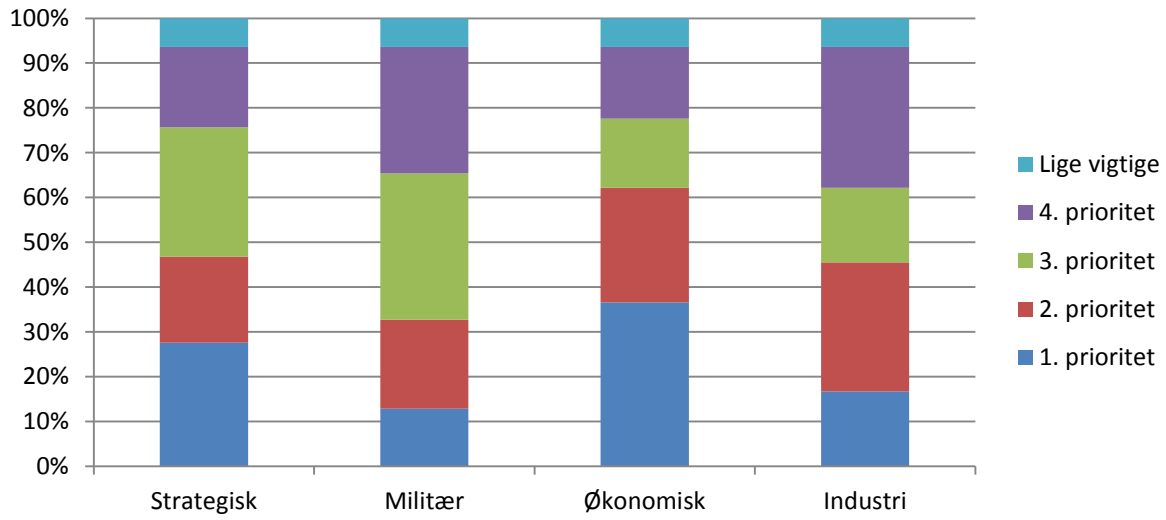

4. Noter

[1] Svarkategorierne ”ustabilitet i Europa” og ”energi- og forsyningssikkerhed” er tilføjet i 2014. Der foreligger derfor ikke datapunkter for 2013 i de figurer, der viser udviklingen over tid.

[2] Se slutnote 1.

[3] Se slutnote 1.

[4] I 2015 er de baltiske lande tilføjet som én samlet svarkategori. Polen er også tilføjet som selvstændig svarkategori. Disse lande er ikke medtaget i figurerne, der viser udviklingen over tid, fordi der ikke foreligger datapunkter for 2013 og 2014.

[5] Se slutnote 4.

[6] I 2015 har formuleringen ”vil reducere muligheden for” erstattet ”vil have en negativ indvirkning på muligheden for”.

[7] I 2015 har svarkategorien ”stabilisering” erstattet svarkategorien ”samtænkning”. Derudover er svarkategorien ”luftoperationer” tilføjet i 2015, og fordi der ikke foreligger datapunkter fra 2013 og 2014, er denne svarkategori ikke medtaget i figurerne, der viser udviklingen over tid. I 2014 blev svarkategorierne ”konventionel afskrækkelse” og ”konventionelle landmilitære operationer” tilføjet, og disse er også medtaget i 2015. Disse indgår i figurerne, der viser udviklingen over tid, men der foreligger dog ikke datapunkter for 2013.

[8] Se slutnote 7.